

Selskapet
for
Grimstad Bys Vel

Medlemsskrift nr. 53 — 2009

SELSKAPET FOR GRIMSTAD BYS VEL

Interessante bøker for alle som har tilknytning til distriktet.

Reidar Marmøy: **Grimstad på 1900-tallet**. Bind 1: 1900-1940. Endelig er den her, den fullstendige historien om Grimstad de første ti-årene av det forrige århundret. Denne boken inneholder alt, fra det kommunale styre og stell og næringslivets opp- og nedturer, til utedoer og gatebelysning. Lokalhistorie på sitt beste. Boken er utgitt i 2004, og koster **kr. 400,-**.

Reidar Marmøy: **Herbert Waarum - fra plastbåter til bedehus**. Denne boken ble gitt ut til Waarums 80-års dag i august 2004. Herbert Waarum er kjent som mannen bak den første norskbygde plastbåten, men her hører vi også om et aktivt liv på andre felt. Foruten et grundig bilde av hovedpersonen Herbert Waarum, byr boken på en god porsjon nyere Grimstad-historie. **Kr 100,-**.

Reidar Marmøy: **Grimstad - byen med skjærgården**. Historien om byen med skjærgården, om sterke og utholdende personers kamp for byens og innbyggernes beste, og om kemner Karl O. Knutsons livsverk: Opprettelsen av Selskapet for Grimstad Bys Vel. Boken ble gitt ut til Byselskapets 75-års jubileum i 1997, og koster **kr. 100,-**.

Reidar Marmøy: **HÅØY - losenes øy**. Boken gir en inngående beskrivelse av lossamfunnet på Håøy. Leseren kan følge slektene der ute og får et klart bilde av forholdene under skiftende ytre vilkår. Kr. 200,-. **Nå kr. 100,-**.

Reidar Marmøy: **Et menneske på jorden**. Boken om Jens Svendsen Haaø, kjent fisker og predikant fra Håøy. Boken forteller om vennskapet mellom Haaø og Gabriel Scott, og den har med Jens Haaøs etterlatte manuskript om fiske og fiskeredsaker. Kr. 200,-. **Nå kr. 100,-**.

Reidar Marmøy: **Fornminner i Grimstad kystlandskap**. Kystlandskapet ved Grimstad er usedvanlig rikt på synlige minner etter bosetting i førhistorisk tid. Forfatteren tar leseren med på utflukter til kjente og kjære steder og lar røyser, hauger, bautaer og steinsettinger fortelle om bosetting og livsvilkår gjennom skiftende tider. **Kr. 100,-**.

Reidar Marmøy: **Navn i Grimstad skjærgård** er som tittelen sier en forklaring på ca. 1100 lokalnavn fra skjærgården. Men boken er også en velskrevet og vel-dokumentert beretning og liv og levnet, historie og sjørfart på strekningen fra Sømiskilen til Auesøy. Boken er fint illustrert med tegninger av Bengt Petter Hansen. **Kr. 100,-**.

Erik Aalvik Evensen: **Amerika-breve**. Om brev fra Amerika som ble stjålet på postkontoret i Grimstad i 1896. Her får vi historien bak tyveriet, samt en studie av utvandringen fra Grimstad-distriktet til Amerika, med særlig vekt på perioden 1875-1900. Kr. 225,-. **Nå kr. 100,-**.

Vi selger fremdeles Johan Anton Wikander: **Gamle havner i Grimstad**, utgitt i 1985, 2. opplag 1989. **Pris kr. 69,-**.

Bøkene er til salgs hos NORLI Grimstad, boks 188, 4881 Grimstad.

Telefon: 37 04 05 25 - Telefax: 37 04 05 60.

Ved forsendelse vil porto og eksp.avgift legges til.

Selskapet for Grimstad Bys Vel

Foto: Odd Fr. Johnsen

Byselskapets eiendom Marivold Feriehjem ("Postmannslaget") har åpnet sine dører på søndager, både vår og høst. Vertskap Hans og Bodil Austenaa Johansen kunne ønske velkommen til en hyggelig stund med peisvarme, kaffe og nystekte vafler. Et flott tiltak som gledet mange turgåere.

INNHOLDSFORTEGNELSE.

1.	Forord	5
2.	Hans Hanssen: Trelasthandler, treskjærer, kordirigent	6
	Av Knut Øvensen.	
3.	En husflidsskole til besvær	20
	Av Kjell Knudsen.	
4.	Groos på 1950-60 tallet	48
	Av Helge Grobæk.	
5.	"Det dramatiske Selskab"	62
	Av Odd Fr. Johnsen.	
6.	Årsberetning fra Byselskapet	67
7.	Årsberetning fra Skjærgårdskomiteen	75
8.	Protokoll fra Byselskapets 87. generalforsamling	78
9.	Generalforsamling 2010	81
10.	Annonser	82

FORORD.

Odd Fr. Johnsen.

Nok en gang kan vi invitere leserne med på et lite streiftog - med enkelte kjappe stopp – gjennom vår lokale historie. I tillegg har medlemsskriftet som vanlig en oversikt over Byselskapets aktivitet siste år. Årets utgave er for øvrig det 53. i rekken.

Vi forsøker alltid å fylle medlemsskriftet med et variert stoff, både hva angår emnevalg og tidsepoker, i håp om at de fleste vil finne noe som interesserer.

I fra den nære fortid kan man i år lese om Hans Hanssen. Han er kanskje mest kjent som trelasthandler, men var mye mer enn det. Vi kan og by på et morsomt tilbakeblikk om hvordan det var å vokse opp på Groos i den første etterkrigstid.

Går vi lenger tilbake i historien, finner vi historien om en husflidsskole som engang var i Grimstad. Dette er ganske sikkert ukjent for de fleste. Kanskje er det og nytt for noen at det har vært drevet amatørteater i Grimstad helt siden ca. 1830. Vi lar teppet gå opp for "Det dramatiske Selskab".

Som vanlig retter vi en stor takk til bidragsytere og annonsører.

Grimstad 31. oktober 2009.

HANS HANSSEN: TRELASTHANDLER TRESKJÆRER KORDIRIGENT

Av Knut Øvensen

Spør vi en tilfeldig Grimstad-borger i dag: Hvem var Hans Hanssen? vil kanskje noen svare Hans Hansen "Rep" som kjempet for å få reist Terje Vigen-bautaen på Fjære kirkegård. Andre vil nok si trelasthandler Hans Hanssen som var så kjent at det var på tale å kalle opp en brygge etter han. Trelast- tomta hans lå akkurat der "Terje Vigen brygge" ligger i dag.

Hans Hanssen ble etter hvert en sentral person i bybildet fordi han var engasjert på mange områder, ikke bare innen trelast.

Hanssen ble født 1884 på Hansnes i Øyestad, og kom 3 år gammel med sine foreldre Anne og Ole Severin Hanssen til Grimstad. Her var faren ansatt ved Froland Verks trelastforretning (Smith & Thommesen). Fra høsten 1892 ble han bestyrer.

De første årene bodde de på Naudenes ved Rorevannet i et hus som Froland Verk eide. Barna gikk da på Frivoll skole.

*Barndomshjemmet på Naudenes.
Bildet tilh. Signe Hanssen.*

*Huset i Vestregate, hjemmet til Hans, Nico og barna.
Bildet er tatt ca. 1900. Bildet tilh. Randi Leite.*

Senere kjøpte de det huset på Ruffen øverst i Vestregate som familien siden har eid.

Sønnen Hans fikk etter hvert sin utdannelse i bedriften.

Denne bedriften måtte innstille fordi tomta og brygga, den såkalte "Værkensgården" ble ekspropriert til jernbanestasjon. Da startet Hans Hanssen i 1906 egen forretning i trelastbransjen. Han leide Jørgen Bangs brygge og avdøde kjøpmann Huselands butikk og lagerbu ved Bryggegaten. I 1913 kjøpte han begge eiendommene, og

Hans Hanssen etablerte eget trelastfirma i 1906. Her fra "Tomta" ca. 1920.

Bildet tilh. Signe Hanssen.

Trelastlageret sett fra sjøsida, med fiskeutsalget til Kvarsnes i forgrunnen.

Bildet tilh. Signe Hanssen.

Mange varer til trelasthandelen kom på kjøp. Her sementlossing ved brygga. På bildet ser vi Hans tv, dattera Randi og sønnen Olav. Bildet tilh. Randi Leite.

bedriften ble utvidet betraktelig. Hanssen solgte allslags trematerialer, murstein og takstein, sement og kalk, rørleggingsmaterialer m.m.. Av tømmer ble store partier fraktet til Vestlandet. Han solgte også mengder med ved.

I 1916 satte Hanssen i gang Grimstad Cementstøperi med produksjonssted på Hippen i Landvik, senere i 1960-åra, ble trelasthandelen og cementstøperiet delt mellom sønnene Olav og Hans Stifoss etter at faren var blitt eldre og trakk seg tilbake fra ledelsen. Firmaet var i 1920-åra gått over til aksjeselskap, Hans Hanssen A/S, og det var Olav som drev trelastdelen.

Da Olav døde, overtok hans sønner Bjørn Olav og Bengt Petter trelasthandelen fra 1979.

I 1992 ble forretningstomta solgt til Grimstad kommune, og forretningsdelen solgt til en byggvarekjede. Firmaet

Hans Hanssen i full sving på eget trelastlager. Bilde fra 1950-åra. Bildet tilh. Signe Hanssen.

ble endret til et eiendomsselskap som drev et utleiebygg oppført i 1985. Selskapet ble solgt i 2006.

I 1980-årene ble Kristiansands Cementstøperi A/S

den endelige eier av cementstøperiet etter at Hans Stifoss hadde avviklet virksomheten.

Hans Stifoss var en kort periode ordfører i Grimstad. Søsteren Annie var i mange år på trelastkontoret før hun ble leder på gamlehjemmet i Grimstad. Bengt Petter ble etter hvert en anerkjent bildekunstner.

Hanssen giftet seg i 1908

Hans Hanssen var blant de første i Grimstad som anskaffet lastebil og personbil. Her er han ute med dattera Annie som sjåfør og døtrene Dagny og Hardis som passasjerer. Bildet tilh. Randi Leite.

Hans Hanssen, som pensjonerte seg da han var rundt 80.

Bildet tilh. Signe Hanssen.

med Nicoline, født Heimdal. Hun ble populært kalt Nico, og var datter av daværende frikirkeforstander Heimdal. De fikk 9 barn. To av dem, tvillinger, døde like etter fødselen.

Hanssen ble fra 1910 valgt inn i bystyret som representant for Edruelighetspartiet. Ved valget i 1913 fikk dette partiet 7 representanter, og Hanssen hadde flest stemmer. Han ble i 1914 valgt inn i Formannskapet, og fikk etter hvert også andre tillitsverv, bl.a. som medlem av styret for Norges Bank i Arendal. Han var

med i forskjellige organisasjoner i næringssammenheng. Også DNT's avholdsarbeid sto hans hjerte nær.

Han var på det frikirkelige området eldste fra 1919 til 1963

Sangerstevne i Grimstad i 1920-åra. Bildet tilh. Knut Øvensen.

"Blandakoret" i Frikirka under krigen. Dirigent Hans Hanssen i midten foran. Bildet tilh. Signe Hanssen.

i Grimstad frikirke. Han var da medlem av lederteamet i kirken.

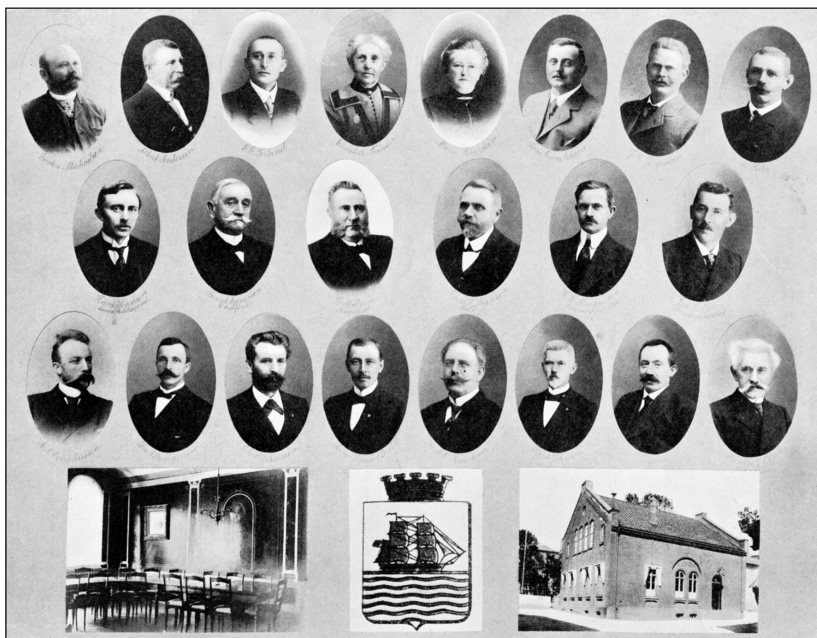
På Hanssens initiativ kom et nytt blandet kor i gang i Frikirka fra 1905. Dette erstattet det tidligere "Tellefsens kor" som var i gang noen år før, med navn etter dirigenten. Hanssen dirigerte helt fra starten og 53 år framover. Da overtok Hans Stifoss dirigentvervet. Koret hadde et medlemstall helt oppe i 40, men det har i gjennomsnitt ligget omkring 20.

Koret deltok ofte ved gudstjenester og møter, mest i Frikirken, men ble også spurt om å synge i andre sammenhenger. Den store opplevelsen for koret var å komme på sanger- stevnene som ble arrangert på forskjellige steder hvert år fra 1920 og fram til omkring

1970. Her kunne det være opptil flere hundre sangere. Koret innstilte bortimot år 2000 etter nesten 100 års sammenhengende virksomhet, vesentlig på grunn av vansker med å skaffe dirigent. Menigheten har kjent dette som et stort savn.

Hanssen var i mange år formann i styret for Frikirkens folkehøgskole (tidligere kalt ungdomsskole). Et resultat av denne perioden var hans store treskjærerarbeid som henger på skolen. Det viser Fredtuns betydning og plassering i samfunnet.

Hanssen var en dyktig treskjærer. Han skar relieffer og figurer i mange størrelser. Han hadde en særlig forkjærlighet for hester som fikk en livaktig, naturtro utforming. Bildene kunne være ganske store, for eksempel Kristus i Getsemane, tavlen som opprinnelig hang på fondveggen i

Kommunestyret 1916. Hans Hanssen representerte Edruelighetspartiet. Faksimilebilde fra Grimstad Bys Historie 1927.

Hans Hanssen poserer foran det store relieffet som hang på kontoret. Det er delt i seks tematiske deler, og skal vise tømmerets vei fra skog til bruker, samt firmaets egen virksomhet på Hippen ved Roresanden og på trelastlageret i Smith Petersensgate. Bildet tilh. Anne Mari Stifoss-Hanssen.

den tidligere Frikirka i Vestregate. Nå henger den i lillesalen i den nåværende Frikirka.

Interessen for treskjæring var så stor at han kunne bruke store deler av døgnet til skjæringen, ofte langt utover natta.

Hanssen var av de første som hadde bil i Grimstad, både lastebil til bruk i bedriften og personbil. Hans datter Annie var av de første kvinnene i Grimstad som hadde førerkort.

Det var nok status å ha bil på den tiden, i 1920-30 åra. Hanssen var medlem i Motorførernes Avholdsforbund, og gikk ofte med sjåførlue, med sort trekk i vinterhalvåret og hvitt om sommeren, og naturligvis med det ovale emblemet foran på lua.

Hanssen kan karakteriseres som en livsglad, humørfyllt

person. Noen ville vel si at han var en livskunstner. Han satte stor pris på familie og venner, og bad ofte mennesker med seg hjem for eksempel etter et kveldsmøte. Der ble mange spørsmål drøftet, og gode historier fortalt slik at latteren runget.

Noen mørk, pietistisk kristendom passet ikke på ham. Han likte godt et parti sjakk mens røyken fra en sigar steg mot taket.

Hanssen var glad i å reise, og tok ofte familien med seg i bilen særlig i den sørligedel av landet.

Han drog ofte på turer også i nærområdet. Det kunne være en rask badetur til Indre Maløya og senere til Hampholmen.

Han badet til langt ut på høsten. Noen observerte at han

Hester var Hans Hanssens favoritt som treskjæringsmotiv, og han laget utallige hester, i ulike situasjoner og alle størrelser. Her tre mini-hester, plassert på en hylle som han også har laget. Bildet tilh. Signe Hanssen.

En cowboy til hest og med lassoen klar er en sjeldenhet blant Hans Hanssens hester. Bildet tilh. Solveig Klemmetsen.

tok en dukkert 28. oktober på 75-årsdagen. Han likte også fisketurer i skjærgården. Han var også glad i å fiske i innlandet sammen med nære venner, i små vann og tjern der han fristet ørreten med oter. Naturligvis hørte mat og kaffe med. Kanskje det var det viktigste.

Noe som nok ikke var så offentlig, var hans omsorg for de som ikke hadde det så godt. Det var ikke få som kom på kontoret og fikk ned seg en seddel til Hauges kafe hvor det kunne stå: "Gi denne mannen et godt måltid mat. Hans Hanssen". Fanter ble heller ikke bortvist. Han hadde et helt lager av ting han hadde kjøpt hos dem, visper, kniver og andre saker som "de reisende" hadde laget.

Han var medlem av en tidligere kunstforening i Grimstad, og var også representert på utstillinger, ikke minst på hobbyutstillinger.

Trauste arbeidshester er vanligst blant Hans Hanssens arbeider. Her en av de få galopphestene han laget.

Bildet tilh. Randi Leite.

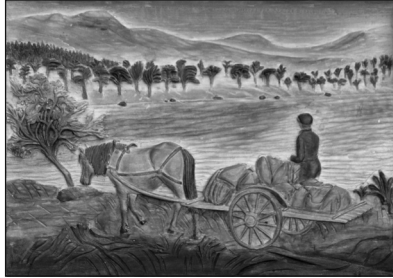

En norsk dølapest på sommerferie i frodig fjellgras.

Bildet tilh. Roald Hanssen.

Relieff: scene fra hingsteslipp på fjellet. Bildet tilh. Hans Stifoss-Hanssen.

*Et typisk Hans Hanssen-motiv:
hest, kjerre og kjører på vei hjem
til gården.*

Bildet tilh. Roald Hanssen.

To hester.

Bildet tilh. Signe Hanssen.

*Hans Hanssen laget landskapsta-
blåer både som relieffer og i mer
tredimensjonal form som denne.*

Bildet tilh. Per Stifoss-Hanssen.

I 1959 fikk han en velfortjent Kongens fortjenestemedalje. Hans Hanssen døde i 1977, 93 år gammel, og dermed var en kjent og aktet person borte, en mann med samfunnsnyttige og kunstneriske evner.

Jeg takker særlig Roald Hanssen som har registrert de fleste av Hans Hanssens treskjærerarbeider med bilder, nær 80. Mange av dem er blitt med i denne artikkelen. Han har også samlet andre bilder til artikkelen.

KILDER

Grimstad bys historie, 1927.

”Kirke i hverdag og helg” Grimstad Frikirke 1897 – 1997.

Personlige opplysninger om Hans Hanssen er gitt av:

Randi Leite

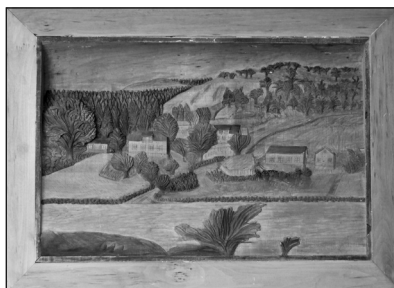
Roald Hanssen

Signe Hanssen

Bjørn Olav Hanssen

Per Stifoss-Hanssen

Jeg takker også dem.

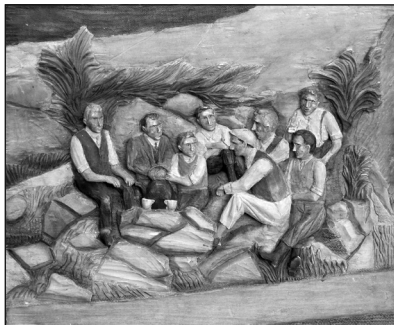
Et av de mange Hans Hanssens mange relieffer, som oftest hadde som utgangspunkt et postkort eller et annet fotografi.

Bildet tilh. Bengt Petter Hanssen.

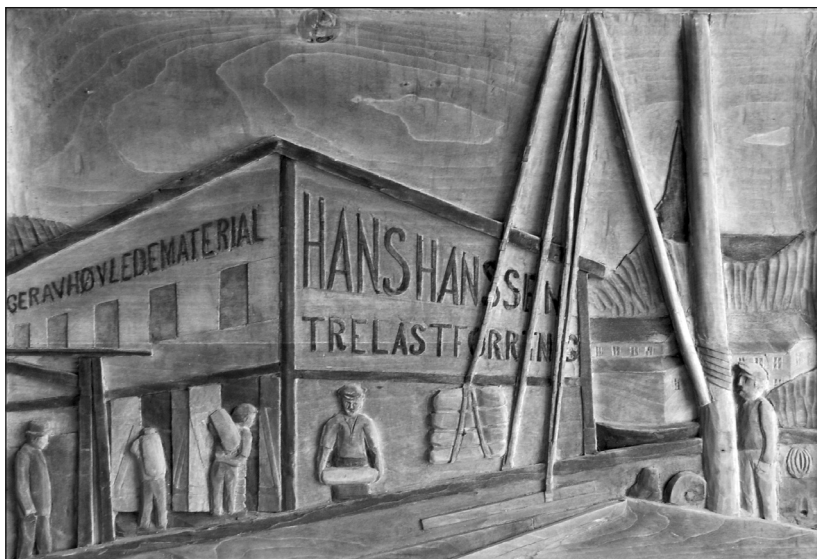
Relieff: Hans Hanssens far Ole Severin, som står foran huset sitt på Naudenes med den eneste kua si.

Bildet tilh. Dagny Ånonsen.

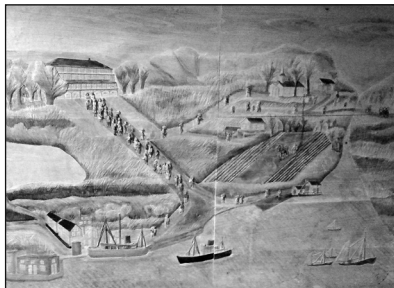
Hans Hanssen var jevnlig på fisketur i Øvre Landvik med en gjeng venner, her beskrevet i en pause med bål og kaffe.

Bildet tilh. Bjørn Olav Hanssen.

Relieff: fra arbeidet på trelast-lageret, sement losses fra en av de mange jaktene som gikk langs kysten med forskjellige byg-ningsartikler som trelast, sement, murstein og rør.

Bildet tilh Bengt Petter Hanssen.

Hans Hanssen var styremedlem og i to perioder formann for den kristelige folkehøgskolen Fredtun, utenfor Stavern. I dette relieffet vil han beskrive skolen, elevene og omgivelsene i vakre Brunlanes. Bildet tilh. Bengt Petter Hanssen.

Hans Hanssen var en drivende kraft i Frikirka i Grimstad, og aktiv på mange felt i menigheten. Han laget bl.a. dette relieffet med dette kjente bibelske motivet av Jesus i Getsemane hage. Bildet tilh. Grimstad Frikirke.

En husflidsskole til besvær

av Kjell Knudsen,

Aust-Agder kulturhistoriske senter

Gjennom siste halvdel av det 19. århundre var industrialiseringen på sterk frammarsj i Norge. I 1880-årene ble det stiftet flere foreninger som så det som sitt mål å bevare den gamle husflidsproduksjonen som hadde foregått på bygdene, og som nå var i ferd med å gå tapt. I Kristiania ble i 1891 tre slike foreninger slått sammen til Den norske Husflidsforening som startet utsalgssteder for husflidsprodukter i flere byer, og som oppmuntret til oppstart av kursvirksomhet og husflidsskoler.¹

Det er på denne bakgrunn man må se annonsen i Grimstad Adressetidendes utgave for 24. april 1897 som vel først og fremst kvinnelige lesere ville merke seg:

et Eiendom. il Eiendom id og Bru- dkontingen- neretten til ver. Kom- økonomi- er sin Stem- at dens lov- il bemyndi- ktet bosid- on. e eier eller ade bruker i Forening, n, som der- yndiges, af-	vedkommende Valgbestyrer. Nedenes Amt den 21. April 1897. K. Stang, kst. Husflidsskolen. Undertegnede begynder første Kursus 3die Mai i Herr J. Børresens Hus. Nogle Elever om ønskes særskildt i Sponarbeide, Hardangersøm, Posse- mentarbeide og Røarbeide til Stolsæ- der kan modtages. Asgjerd Johnsen. Forhyringskontoret i Grimstad besørger Forhyring af Sølolk til Skibe abliggende hjemme eller i Udlandet.	 Cognac do. do. Whisky do. do. Aquavit do. do. Naar 1
---	--	--

Grimstad Adressetidende 24. april 1897.

(Mikrofilm, Grimstad bibliotek)

Asgjerd Johnsens bakgrunn

Asgjerd Johnsen som skulle drive husflidsskolen i Grimstad, var delvis oppvokst i Kristiansand. Hun ble konfirmert der i 1878, men hun var født i Fjotland i 1863. Faren, Jo Salvesen Lindland, hadde måttet gå fra gården på grunn av en uheldig tømmerhandel, og familien flyttet til byen der faren livnærte seg som bryggeriarbeider.² Det er rimelig å tenke seg at Asgjerd vokste opp i et miljø der hun hadde daglig kontakt med et tradisjonelt kvinnehåndverk, og at utøvelse av et slikt håndverk kan ha kommet godt med for å spe på en kanskje mager inntekt som faren hadde. I alle fall kan det tenkes at det å skulle livnære seg av å gi undervisnings i husflidsfag har vært en drøm hun har båret på siden hun har vært ganske ung.

Men hvorfor Grimstad? Det hadde nok familiære årsaker. En eldre bror, Salve Johnsen, hadde slått seg ned som baker i Grimstad i 1878. I 1882 ble han gift her, og i 1885

Salve Johnsens bakeri i Storgata etter at Herman Bergshaven hadde overtatt i 1907. (Marmøy, Grimstad på 1900-tallet)

kjøpte han det som nå er Bergshavens bakeri i Storgata. (Herman Bergshaven kjøpte bakeriet i 1907 av nettopp Salve Johnsen.) Kanskje dette var grunnen til at Salve og Asgjerds far, Jo, eller John som han nå kalles, kjøpte et lite bruk på Morholt i Landvik i 1887.³ Og dermed kom vel gjerne Asgjerd også? Det finnes bare en sikker opplysning om hennes oppholdssted i denne perioden; da hun var fadder for et av brorens barn i 1886, bodde hun i "X-sand".⁴

En eller annen gang i løpet av 1896 satte Asgjerd seg på kystbåten for å reise til Kristiania for å gå på et tre måneders kurs på H. K. Frøhlichs husflidsskole på Ljan med stipend fra Selskabet for Norges Vel.⁵ Denne skolen har kanskje vært litt prestisjetung, siden H. K. Frøhlich sto i spissen for en av foreningene som dannet Den norske

Jørgen Børresens hus. Her holdt husflidskolen til i de tre årene den var i drift, 1897 -1900. I dag eies huset av familien Skalleberg som driver Damenenes magasin. (Marmøy, Grimstad på 1900-tallet)

Husflidsforening.⁶ Mens hun bodde i Kristiansand hadde hun også gått på en husflidsskole drevet av frøken Sophie Styhr. Disse kursene var vel den faglige ballasten hun tok med seg inn i undervisningslokalet i J. Børresens hus nederst i Storgata.⁷

Samtidig som skolen startet, startet også kampen for at den skulle overleve. For at ikke elevbetalingen skulle bli avskrekkende høy, måtte hun ha økonomisk støtte, og det fra flere hold. Asgjerd hadde strategien klar: Skolen måtte ha privat, kommunal og statlig støtte.

Det søkes om kommunal og statlig støtte

Allerede før undervisningen var kommet i gang, hadde hun sendt følgende brev til formannskapet:

Undertegnede Asgjerd Johnsen, der agter at paabegynde den før averterede husflidsskole her i byen, andrager herved i ærbødighed det ærede formandskab om, at skolen maa komme under kommunalbestyrelsens kontrol, og at det tegnede bidrag til skolen garanteres af kommunen, saa statsbidrag til skolen kan erholdes.

*Grimstad, 21de april 1897, Ærbødigst Asgjerd Johnsen.*⁸

Her ser vi at hun har klart for seg at om hun skulle få statsstøtte, måtte skolen være kommunal. Det er tydelig at hun ser på en kommunal garanti for et privat bidrag som jevn godt med kommunal støtte. Dette private bidraget er også interessant, for så vidt som det var familien som hjalp henne. Broren bidro med 200 kroner, og en svoger, lærer T. Heggland med 100.⁹ I et brev datert samme dag som Asgjerds sa de:

For at Asgjerd Johnsen ikke skal staa fast for midler til at kunne paabegynde husflidsskole hersteds tegner undertegnede sig for et bidrag til skolen.

Den korte teksten forteller oss at Asgjerd selv ikke hadde egne midler til å sette i gang med livsverket sitt. Bakeren hadde på denne tiden en inntekt på 2500 kroner og en formue på 12000. Han tålte nok godt de to hundre kroner. Læreren med sin årslønn på 650 kroner har nesten ytt over evne!¹⁰

Formannskap og bystyre behandlet saken med stort alvor. Det første som ble gjort var å bekrefte at det ville foreslå å skaffe skolen en kontrollkommisjon. Dette skjedde i et møte samme dag som Asgjerd sendte sitt brev.¹¹ Senere på sommeren oppnevnte formannskapet en slik kommisjon bestående av to menn og en kvinne, nemlig,

Herr Jens Ph. Crawford

Fru Karen Amundsen

*Herr O. R. Føreid*¹²

Både Crawford og Føreid hadde bakgrunn i manufakturbransjen, og begge var medlemmer av bystyret. Crawford ble i 1897 æresmedlem i Håndverkerforeningen. Karen Amundsen var en av disse byens kvinner som man finner i nesten enhver foreningssammenheng, spesielt med et veldedig formål. Hun ble nok valgt fordi hun hadde de faglige kvalifikasjonene som skulle til for å sitte i en slik kommisjon. Det virker som de tre var valgt med omhu.¹³ Mot slutten av året vedtok man å garantere for det private bidraget

*... og vil med sin Anbefaling støtte hendes Andragende til Stortinget om Statsbidrag til samme Skole.*¹⁴

Nye vedtak om skolen ble gjort 3. februar 1898. Asgjerd hadde søkt Selskabet for Norges Vel om bidrag til stipend for ubemidlede elever, og Grimstad Sparebank om et

deltagere i alle fag, og 2 af dem
har delvis friplads. -

Det mest skolen kan modtage
er elever. Jeg havde ikke
raad til at indkjøbe mer
indventar for egen regning, ja
satte mig endda i 300 kroner
gjæld til indkjøb af skolens
lidskjør.

Yhaat om en haands-
røtning til huseflidssagens
ophjælp regner sig

Arbidigst
Asgjerd Johnsen.

Grimstad, 6te decbr. 1897.

Sammen af Formandskabet valgte Tilværs
komite tillader vi os at anbefale
Andragendet.

Karen Formandens Lens Bihuglunge.

O. R. Fried

Faksimile av siste side av brev til formannskapet av 6. desember 1897
med Asgjerd Johnsens og kontrollkommissjonens underskrifter.
(Grimstad kommunearkiv, AAKs)

bidrag på 100 kroner til drift. Formannskapet anbefalte begge deler, og i forhold til sparebanken uttalte det:

Forsaavidt Sparebanken maatte kunne afse Midler til dette Bidrag, vilde formentlig et saadant ydet af Sparebanken faa Karakteren af et Kommuntalt Bidrag og saaledes give hende Adgang til et Statsbidrag.¹⁵

Men der gjorde nok det ærede formannskap opp regning uten vert! Som vi senere skal se sa departementet nei til den tolkningen av hva som kunne være kommunalt bidrag.

Skoleplanen

Etter de to kursene i 1897, averterte Asgjerd nye tremåneders kurs med oppstart 26. mai og 25. oktober 1898. Hun opererte med litt forskjellige navn på skolen. I den første annonsen kalles den "Norsk Husflidsskole" og deretter "Grimstad Husflids- og Haandgjerningsskole",¹⁶ og det var den siste som kom til å bli den gjeldende. Mens kursene gikk sin gang, forberedte hun neste års søknad om statsstøtte. Først og fremst måtte hun få på plass en plan for skolen. Dessuten var fortsatt spørsmålet om kommunal støtte uavklart, og begge deler var viktige forutsetninger for å få statsstøtte.

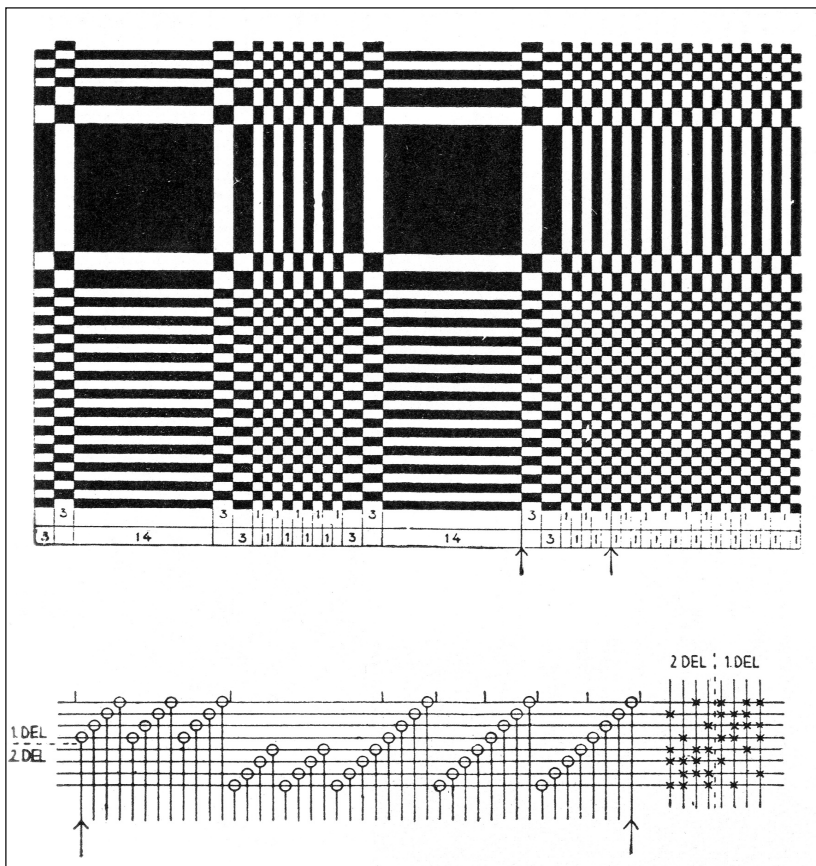
La oss derfor se på "Plan for Grimstad Husflids- og Haandgjerningskole". Formålsparagrafen er helt i tråd med Norsk Husflidsforenings ideologi, nemlig: "... at fremme indbringende Husflid, Kunstflid og Husindustri ved at uddanne en Husflidslærerstand og en husflidsdrivende Ungdom som har Arbeidslyst og Ønske om at erhverve Merindtægt, i passende Haandarbeider, der til enhver Tid, enten

- 1) kan bringe Indtægt, eller
- 2) kan blive til Nytte i Hjemmene saaledes, at Voksne og Børn i ledige Timer settes i Stand til at samles om interessant og nyttig Arbeide, eller
- 3) kan finde Anvendelse som Haandgjerningsfag i Folkeskolen og Amtsskolen.”

Man skal ikke se bort fra at denne delen av planen kan være hentet fra et programskrift eller liknende som Husflidsforeningen har gitt ut. Men så fortsetter planen med de lokale forhold: ”... Skolen indbyder derfor Kvinder over 15 Aar til at deltage i de tvende **3** Maaneders Husflidskurser i Grimstad fra 14de Januar til 14de April og fra 1ste Mai til 1ste August. Hele eller delvis Fripladse vil for en Del ubemidlede Elever kunne paaregnes, saafremt Statsbidrag erholdes. Skolepenge er ellers kr. 10 pr. Mnd. Undervisningstiden er 8 Timer daglig.”

Planen fortsetter så med det faglige innholdet som er intet mindre enn formidabelt:

- ”1) Mønstertegning for Vævning for Stjernesnit.
- 2) Skriftlige vævanordninger.
- 3) Binding og Opsætning af Væv (Theori og Praksis).
- 4) Nytte-vævpaa Almindelig Vævestol, 8 Skaft dreil Diagonal Cheviot. Kjoletøier, Schval (Dobbeltvæv), Nøttehaarsvæv, Mattevæv (mønstret), Filleryevæv, Gardinvævninger Gulvtæppevæv, Bolster og andre Skaftvævninger m. v.
- 5) Kunst- og Mønstervæv paa almindelig Vævestol eller Salonvævestol, Flensvæv, National-Aakle. Nordlansk-Aakle i 8 Skaft, Krokssmøining, Saumsmøining (Broderivævning) og andre halvsmæts Vævninger, Tavlebragd, Rye væv (hel og halv) Kjæppeskjæl med Hovelmønster, Kjæppeskjæl i gennembrudt Arbeide.

Vevmønster, 8-skafts dreielsvev.

(Halvorsen, Håndbok i veving, Oslo 1951, AAKs boksamling)

6) Finer – særlig nationale Haandarbeider, Brikke, Grind- og Baandvæv, Hardangersøm, Posementnegeri, Spon- og Rørarbeide.”

Tilslutt er det litt om utstilling av arbeider, vitnemål etc. Også en linje om at tilsynskomiteen som er oppnevnt av kommunen bedømmer de ferdige arbeider.¹⁷

St. Prp. No. 1, Hovedpost IV¹⁸

Nå skal vi forlate den lokale behandling av skolen og heller se hvordan verden så ut når man satt i departementet og skulle bevilge penger til gode formål land og strand rundt. Hovedpost IV i statsbudsjettet var Kirke- og Undervisningsdepartementets budsjett, og bevilgning til industri- og husflidsskoler finner vi i kapittel 7. Nå er vi inne i budsjettbehandlingen for budsjettåret 1898/1899. På side 29 – 30 finnes en imponerende detaljert framstilling av hele sakskomplekset vedrørende husflidsskolen i Grimstad.

Saksframstillingen startet med å slå fast at Asgjerd Johnsen hadde søkt direkte til Stortinget 9. april om et bidrag på kr. 400, og at saken var oversendt til regjeringen 3. mai 1898. Så fortsatte det med at Asgjerd Johnsen også i 1897 hadde søkt om et bidrag på kr. 500 til skolen som var blitt opprettet i 1897.

... Hun oplyste ved den Leilighed, at hun var 31 Aar gammel¹⁹ og havde gennemgaaet Frk. Styhrs Haandgjerningsskole i Kristiansand samt Frøhlchs Husflidsskole ved Kristiania, hvortil hun havde erholdt Stipendium fra Det kongelige Selskab for Norges Vel. Siden havde hun paa Opfordring givet Undervisning i Husflid og Haandarbeide. ...

Så kom punktet om manglende plan for skolen og usikkerhet hvorvidt skolen hadde kommunal støtte eller ikke, med konklusjon at skolen ikke kunne anbefales bevilgning.

Saksframstillingen fortsatte slik:

... Til Departementet indløb dernæst under 3die Januar d. A. et nyt Andragende fra Frøken Johnsen af 1ste December

1897 om et Bidrag paa indtil Kr. 600,00 til Grimstad Husflids- og Haandgjerningsskole. I dette oplyses der bl. a., at Grimstad Kommune har garanteret for et frivilligt Bidrag paa Kr. 300,00. Med Andragendet fulgte tillige en Plan for Skolen.

Andragendet anbefaledes paa det bedste saavel af Grimstad Formandskab som en af dette opnævnt Tilsynskomite for Skolen.

Departementet fandt imidlertid ikke at kunne foreslaa noget Beløb opført til omhandlede Skole paa Statsbudgettet for Terminen 1898 – 1899, hvorom man til Efterretning og videre Kundgjørelse underrettede Grimstad Formandskab i Skrivelse af 21de Januar sidstleden.

I sit førnævnte direkte til Storthinget indsendte Andragende af 9de April d. A. har Ansøgerinden bl. a. anført, at det ansøgte Beløb, Kr. 400,00, vil være tilsvarende af hva der til Skolen er tilveiebragt paa anden Maade. Kr. 300,00 er nemlig ydet Skolen privat, for hvis Sikkerhed Kommunens Garanti er erhvervet; dernæst har Grimstad Sparebank paa Betingelse af, at Skolen erholder Statsbidrag, bevilget et Beløb af Kr. 100,00, hvilket Bidrag bliver at betragte som Kommunebidrag. ...

Dernest i saksframstillingen gjennomgås skolens undervisningsplan, før det ble konkludert med at departementet ikke hadde funnet å kunne oppføre bidrag til skolen på årets budsjettforslag, og dessuten ...

bør [der] efter Departementets Mening kun ganske undtagelsesvis blive Spørgsmaal om at yde Statsbidrag til nye Husflids- og Haandgjerningsskoler, der ikke organiseres som kommunale Skoler og støttes ved direkte kommunale Bidrag. ... Skolen i Grimstad bør under enhver Omstændighed først have virket nogle Aar og faaet vist,

Stn. Prp. No. 1, Hovedpost IV.

Kirke-Departementet. Ang. Bevilgning til Industri- og Husflidsskoler. Kap. 7.

Angaaende Bevilgning til Industri- og Husflidsskoler.

(Hovedpost IV, Kap. 7).

Den Norske Regjerings underdanigste Indstilling af 4de Oktober 1898, som ved Kongelig Resolution af 10de Oktober 1898 naadigst er bifaldt.

Chefen for Kirke- og Undervisningsdepartementet, Statsraad Wexelsen, har underdanigst foredraget følgende:

Departementet skal herved afgive underdanigst Forelæg angaaende de Beløb, der antages at burde optøres paa Statsbudgettet for Budgetterminen 1ste Juli 1899 til 31te Marts 1900 vedkommende Kunst- og Haandverkskolen i Kristiania samt Haandgjerningsundervisningen og Foranstaltninger til Husflidens

Fremme (Statsbudgettets Indtægtshovedpost IV, Kapitel 3, Udgiftspost IV, Kapitel 7).

Titel 1. Kunst- og Haandverkskolen i Kristiania.

For indeværende Termin er der til Skolen bevilget Kr. 81 910,00 og som Indtægt ved Skolepenge og Bidrag af Kristiania Kommune Kr. 27 000,00.

Forstanderskabet har for Terminen 1ste Juli 1899 til 31te Marts 1900 foreslaaet følgende Budget for Skolen:

Udgifter:

1. A. Faste Lønninger:
Direktøren
1 Overlærer
8 — — à Kr. 1 875,00
4 — — à — 1 050,00
5 Lærere à — 810,00
Sekretær og Kasserer
Vagtmester (foruden fri Bolig, Lys og Brændsel)

Kr. 3 375,00
2 250,00
15 000,00
4 200,00
4 050,00
900,00
1 125,00
Kr. 30 900,00
Overføres paa Kr. 30 900,00

Faksimile av første side av Kirkedepartementets budsjettforslag angående industri- og husflidsskoler, 1898/99.
(Særtrykk, Arendals Husflidsforening. AAKs)

*hva den evner og hvilken Trang der er til den paa Stedet, forinden den statsunderstøttes.*²⁰

En gjennomgang av søkerlisten til statlig støtte til husflids- og industriskoler, viser at skolen i Grimstad var den eneste der departementet krevde et eksplisitt kommunalt engasjement. For alle de andre gjaldt bare at skolen fikk like mye støtte privat som den statlige støtten utgjorde.²¹ Det kan vel tenkes at det på denne tiden kom mange søknader om statlig støtte. Hvis det ble et krav for å oppnå støtte at kommunene skulle støtte dem aktivt, regnet man kanskje med at de fleste ville falle vekk. Selv med Grimstad kommunes lunkne holdning, kom altså Asgjerd så langt at hun kom med på Stortingsproposisjon nr. 1. For Asgjerd var vedtaket et signal om at departementet ville se tiden an, for å se om det var behov for skolen.

Saken debatteres i Stortinget

Bevilgningene til husflidskolene ble behandlet 12. og 13. november 1898 som sak nr. 14. Debatten kom først og fremst til å dreie seg om husflidsutsalgene som stort sett gikk med underskudd og dessuten spesielt om husflidskolene skulle få statsstøtte til å gi undervisning til barn, noe et flertall i komiteen mente at folkeskolen skulle ta seg av. En av debattantene var representanten Eiesland fra Lister og Mandals Amt, som blant annet sa:

Jeg vil bare faa lov at henstille dette at man maa ikke være for streng, man maa stikke fingeren i jorden og huske hvor man er, at paa mange steder er dette en ny sag, og at man maa lempe sig etter forholdene, hvis man skal have noget udrettet. Jeg vil i denne forbindelse pege paa en liden ny skole, som holder paa at arbeide sig frem, den i Grimstad. Til den er det nu efter flere forgjæves andragender indstillet

paa statsbidrag, men vel at mærke, kun paa betingelse af, at skolen bliver kommunal; men saa har, saavidt jeg skjønner, flertallet i komiteen udtrykkelig erklæret, at mer end 400 kroner maa man ikke vente sig at faa i Grimstad. Jeg skjønner ikke, hva dette skal betyde. Hvis skolen vokser og der fra kommunens side skaffes et større bidrag, saa haaber jeg, at staten vil følge med og støtte skolen, saa den kan vokse sig stor, om der er lokale forhold tilstede som betinger det.²²

Representanten Eiesland hadde helt klart merket seg at det ble stilt spesielle krav til skolen i Grimstad. Det virker nesten som man i de departementale kretser ikke var helt sikre på at den kommunale velvilje stakk særlig dypt.

Her skal det også pekes på et par andre interessant poeng vedrørende den ærede representant fra Lister og Mandals Amt. Han var født i Fjotland sogn.²³ Selv om det ikke kan belegges med skriftlige kilder, må det antas med stor grad av sikkerhet at det ikke har gått den Johnseneske familie hus forbi at en sambygding satt på Tinget. Med den iver Asgjerd viste i å tale sin skoles sak så vel overfor lokale som statlige myndigheter, ville det være rart om hun ikke også kontaktet en lokal aktør som satt så sentralt plassert. Og som om ikke det skulle være nok, så hadde Eiesland vært lærer ved Dahlske skole i 1861/62.²⁴ Det har neppe vært vanskelig for ham å gi en håndsrekning til denne skolen.

Målet nådd, men....

I statsbudsettet for 1899/1900 ble Asgjerd Johnsenes skole tildelt 400 kroner. Her finner vi dette utdraget av begrunnelsen:

Budgetkomiteen uttalte i sin innstilling, at den interesse, der var vist denne skole, lod formode, at Grimstad formandskab vilde organisere den som en kommunal skole, og at komiteen derfor vilde anbefale beløbet stillet til departementets disposition til en saadan skole.

I meddelelsen til Grimstad kommunestyre om bevilgningen nævnte departementet som en forudsætning for statsbidraget til skolen, at den af Grimstad kommune sikredes et bidrag af samme størrelse som statsbidraget, samt at de eventuelle lærerindeposter kundgjordes og besattes efter konkurrence.

Man har endnu ingen meddelelse modtaget fra Grimstad kommunestyre om dets beslutning i sagen.

Også i denne søknadsomgangen hadde Asgjerd skrevet til kommunen med bønn om anbefaling.

Kommunen får kniven på strupen

Asgjerds skole hadde altså endelig oppnådd å få statsstøtte, om enn på gyngende grunn. Departementet la til grunn at kommunen ville sørge for at skolen ble organisert som en kommunal skole. Dermed måtte kommunestyret gå noen avklarende runder i saken. Det skjedde i første gang i romjulen, 29. desember 1899. Der ble det gjentatt at kommunen hadde godkjent plan for skolen og opprettet tilsynskomite. Det ble også gjentatt at kommunen ville garantere for de private bidragene og bidraget fra sparebanken for at skolen skulle anerkjennes som kommunal. Altså ingenting nytt i forhold til tidligere vedtak.

29. mars 1899 sendte Asgjerd en ny plan for skolen som bygde på planen til den nyopprettede Bergens

Kommunale Kvindelige Industriskole, samtidig som hun søkte om å bli godkjent som bestyrerinne ved sin skole. Denne henvendelsen var et resultat av et brev fra Stortingsrepresentant for Arendal og Grimstad, Axel Christian Rosenkrantz Smith, der han gjorde det klart at skolen helt og holdent måtte være kommunal for at statsstøtten skulle oppnås.

Dette avstedkom et nytt møte i formannskapet 24. mai som gjorde det helt klart at det ikke aktet å gå til kommunestyret med noe annet forslag enn det som ble vedtatt 29. desember.

Dernest sendte departementet brev til Nedenes Amt 1. juni 1899. Melodien var den samme: For at statsstøtten skulle kunne innvilges, måtte skolen organiseres som en kommunal skole, og kommunen måtte sikre skolen det samme bidraget som statstilskuddet, altså 400 kroner. Nå var det ingen vei utenom, saken måtte opp i hele sin bredde i formannskapet.²⁵

Punktum settes

Formannskapet i valgperioden 1898 – 1901²⁶ besto av sju medlemmer som ut fra sin borgerlige stilling kan deles i tre grupper: Et patrisiat bestående av fire personer, alle rekruttert fra skipsredermiljøet. Samtlige fra Grimstad og jevngamle, født mellom 1840 og 1846. Det var ordfører Fredrik Smith Petersen, varaordfører Harald Isachsen, Nicolai Thue Johnsen og Bernt Einersen. Alle hadde lang fartstid i kommunalt styre og stell. Ordføreren satt i sin siste periode og hadde bekledd vervet sammenhengende i 20 år.

*Ordfører Fredrik Smith-Petersen.
(Grimstad bys historie)*

Neste gruppe var akademikere, bestående av bare en person, nemlig høyesterettsadvokat Henry Spangelo fra Årdal i Sogn som hadde vært i Grimstad siden 1886. Han hadde vært med i kommunestyret, men fersk i formannskaps-sammenheng. Her skal også tas med en av varamennene til formannskapet, nemlig distriktslege fra 1895 til 1903, Johan Teodor Østberg fra Kristiania. Han deltok i

behandlingen av Asgjerd Johnsens sak. Og ikke bare det, han bodde i Børresens hus der husflidsskolen holdt til!

Til slutt representantene for det vi gjerne kunne kalle "folk flest" som besto av Adolf Anstensen fra Eide, lærer ved Grimstad folkeskole siden 1884, og skipsverftsarbeider Bernt Berntsen fra Konsmo. Disse to var valgt fra henholdsvis Høyre og Venstre, men var først og fremst politikere i kraft av sitt sterke avholdsengasjement.²⁷ Berntsen hadde sittet i bystyret siden 1896, men begge var nye i formannskapet.

Det var altså disse herrene som nå skulle besegle Grimstad Husflids- og Haandgjerningsskoles skjebne. Det skjedde i et møte 12. august 1899. Det spesielle med saken er kanskje ikke vedtaket, men selve grundigheten i saksbehandlingen. Formannskapet var nemlig delt i en "Pluralitet" og en "Minoritet", og begge parter hadde laget

en innstilling der hele sakskomplekset ble gjennomgått og munnet ut i et forslag til vedtak i bystyret. Saksframstillingen legger beslag på sju sider i formannskapsprotokollen, så her ble det ikke tatt lett på noe. Minoriteten brukte flere ord enn pluraliteten, fire mot tre sider, men ord i seg selv er ingen garanti for politisk gevinst.

Adolf E. Ansteensen var bortreist, og distriktslege Østberg var innkalt som varamann. Han og ordføreren utgjorde mindretallet, mens flertallet besto av Isachsen, Einersen, Berntsen, Thue Johnsen og Spangelo. Likevel har Ansteensen undertegnet innstillingen. Forklaringen må være at man har bestemt seg for å legge saken fram for bystyret med delt innstilling, for så å overlate til det å fatte endelig vedtak. Siden innstillingene var så omfattende, har de ikke blitt ført inn i protokollen under formannskapsmøtet, men er blitt ført inn i forkant av bystyremøtet 28. august der saken ble endelig avgjort. Da var Ansteensen til stede og skrev rutinemessig under protokollen, men siden varamann Østberg vitterlig var med på å formulere en av innstillingene, så har også han undertegnet den. Østberg skrev imidlertid ikke under referatet fra bystyrebehandlingen. (Det var det bare formannskapsmedlemmene som gjorde, også når det var bystyremøte.)

Innstillingene – et sammendrag

I de to innstillingene var det mye likt. Begge var enige om at vedtaket den 29. desember 1898 ga uttrykk for Grimstad kommunes holdning i saken. Begge innstillingene refererte også brevet fra departementet til Nedenes Amt der det ble krevd at kommunen bevilget like mye som statstilskuddet. Men her stoppet også enigheten. Flertallet grep tak i

det faktum at departementet i sine forutsetninger for støtte til husflidskoler var at ansettelse skulle skje etter konkurranse. Asgjerd Johnsen i brev til formannskapet 11. juni meddelte at det private bidraget fra hennes bror og svoger ville kunne økes til 500 kroner så lenge hun var skolens bestyrerinne. Det var også en formulering i skoleprogrammets § 7 der det het at kommunen skulle godkjenne bestyrerinnen. Flertallet mente at dersom bestyrerinnestillingen ikke skulle utlyses, ville skolen være Asgjerd Johnsens skole om den ble aldri så mye kommunal. Dessuten stilte flertallet spørsmål om hvorvidt det var behov for en husflidsskole i Grimstad, og besvarte det med nei. Når man tidligere hadde anbefalt skolen, og fremdeles ville gjøre det, var det for å støtte hennes virksomhet, ikke for å opprette en kommunal skole. Flertallsinnstillingen munnet ut i følgende forlag til vedtak i bystyret:

A. kommundbestyrelsen finder for Tiden ikke at kunne oprette nogen Kommunal Husflids- og Haandgjerningsskole i Grimstad.

B. Kommunebestyrelsen finder ikke Opfordring til at foretage nogen Forandring i den ved Representantbeslutning af 29 Decbr. 1898 tilveiebragte Ordning af den af Asgjerd Johnsen oprettede Grimstad Husflids- og Haandgjerningsskole.

Mindretallet skilte seg fra flertallet først og fremst når det gjaldt synet på bestyrerinnestillingen og kommunens kontroll over ansettelsesprosessen. Mindretallet inntok en mer pragmatisk holdning til det faktum at formannskapet kun skulle godkjenne ansettelsen av bestyrerinne dersom man i skoleplanens § 7 tok inn en formulering om at formannskapet skulle ansette lærerkreftene. Å ansette

en annen enn Asgjerd Johnsen som bestyrerinne mente mindretallet ville være det reneste ”*Spilfægteri*”, da det i distriktet ikke var noen andre som kunne drive skolen. Mindretallet så også positivt på det økede bidraget fra de private bidragsyterne, mens altså flertallet så på det nærmest som et pressmiddel. Mindretallet bemerket at Asgjerd Johnsen i de to årene skolen hadde eksistert hadde drevet den med ”*Kraft og Energi*” og ville synes det var uverdig om departementets formulering om skolens ledelse skulle kunne bidra til å unndra seg de forpliktelser mindretallet mente kommunen hadde overfor Asgjerd Johnsen. (Her må det bemerkes at ikke minst Østberg som nabo til skolen vel var den som best kunne uttale seg om den kraft og energi skolen var drevet med, og han var altså for.)

Mindretallet la fram følgende innstilling til bystyret:
”UnderOprætholdelse af Kommunebestyrelsesens Beslutning af 29de Dec. f. A., forsaavidt angaar sammes Post 2 om Garanti for Sparebankens og de private Bidrag, vedtages det foreliggende Budget og den nye foreliggende Plan, mod at der i sidstnævntes § 7 indskydes efter Ordet ”Formandskab”: ”der ogsaa ansætter eventuelle Lærerkrafter efter Konkurrance.”

Under bystyrebehandlingen den 28. august ble det først votert over flertallsinnstillingen som ble vedtatt mot tre stemmer. Dermed ble det ikke votert over mindretallsinnstillingen. Med dette hadde i realiteten Grimstad Husflids- og Haandgjerningsskole fått dødsstøtet. Uten kommunal støtte – ingen statsstøtte, men som vi skal se holdt hun det gående noen måneder til.

Inspeksjon av husflidskoler med statsstøtte

I forbindelse med departementets behandling av statsbudsjettet for 1898/1899 reiste spørsmålet seg om det burde opprettes en inspeksjonsordning for husflids- og håndgjerningsskoler som mottok statsstøtte for å forsikre seg om at skolen holdt et høyt nivå, men også for å kunne være til inspirasjon og gi råd om undervisning. Dessuten kunne en slik inspektør være tilstede ved skoleavslutning og bedømme arbeider og forestå premiering. Diskusjonen ble også ført i husflidsforeningen som ga innspill til departementet, og det hele endte med at bestyrerinnen ved "Kristiania kvindelige industriskole", fru Sophie Borchgrevink, i 1900 fikk i oppdrag å foreta inspeksjon av de statsstøttede husflidsskolene for kvinner, mens en mannlig inspektør skulle ta seg av de mannlige.²⁸

Sophie Borchgrevink utførte inspeksjonen våren 1900, og rapporten hun skrev, ble offentliggjort i 1901. 17. og 18. mars 1900 fikk Asgjerd besøk på sin skole. Sophie Borchgrevink gir en lang framstilling av hele saksforholdet omkring statsstøtten knyttet opp mot kommunal støtte, slik hun har kunnet gjøre seg kjent med den gjennom departementets behandling fram til det endelige avslaget fra formannskapet i august 1899. Så fortsetter hun:

Imidlertid har frk. Johnsen holdt sin skole gaaende og har, ifølge egen opgave i alt afholdt 7 to- à tremaanedlige kurser med henholdsvis følgende antal elever: 9, 7, 8, 9, 18, 7, 3. Den sterke stigning til 5te kursus havde sin grund i, at skolepengene da, i paavente af statsbidrag, var bleven nedsat fra kr. 9 til kr. 3 pr. maaned; kontingenten har ikke senere været forhøiet igjen, og nedsættelsen har altsaa ikke havt nogen varig indflydelse paa søgningen. Det af frk. Johnsen opstillede program var meget omfattende og lod

sig efter min mening aldeles ikke gjennomføre, selv med de forudsætninger, som vilde været til stede, dersom skolen havde kunnet nyde godt af de den lovede bidrag. Ved mit besøg paa skolen forefandt jeg 2 elever, som undervistes i vævning; begge var nybegyndere og der forelaa intet hvoraf jeg kunde dømme om undervisningens værd.

Da frk. Asgjerd Johnsens husflids- og haandgjerningsskole ifølge ovenanførte beslutning ikke er bleven organisert som kommunal, og da den, efter hvad jeg kunde bringe i erfaring, heller ikke har vundet den anseelse, at man kunde imødesee nogen forandring i denne kommunestyrets bestemmelse, bør tanken om at yde statsbidrag til denne skole formentlig bortfalde.²⁹

Epilog

Dette er det siste vi hører til Grimstad Husflids- og Haandgjerningsskole. Verden ellers gikk ufortrødent

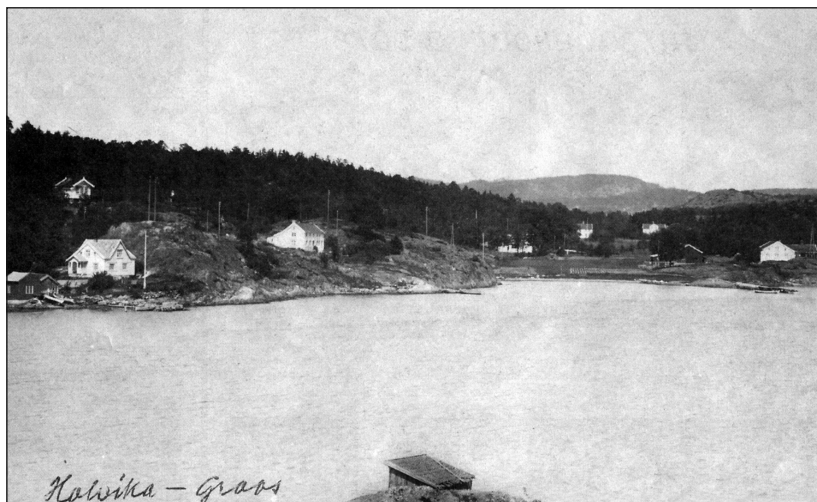
Morholt, gårdsnr. 15, bruksnr. 12, som John Salvesen kjøpte i 1887. Asgjerd Johnsen solgte det i 1916.

(Norges bebyggelse, Aust-Agder, vestre del, Landvik .)

videre. Lærer Heggland tok med seg sin familie og flyttet til sitt hjemsted, Gyland i Vest-Agder. Bakeren solgte sin bedrift til Herman Bergshaven i 1907. Men hva med historiens hovedperson? Hvordan gikk det med Asgjerd?

Ved folketellingen i desember 1900 bodde hun på Morholt sammen med sin mor som var enke etter at John var død tidligere samme år. Hun hadde elever i veving, så selv om hun hadde måttet legge ned skolen, var husfliden fremdeles et levebrød, mest sannsynlig som attåtnæring ved siden av gårdsdriften.³⁰

I 1907 giftet hun seg med enkemannen Mathias Sørensen. Han var opprinnelig fra Konsmo, men hadde altså flyttet til Grimstad. Ved folketellingen i 1900 bodde han på Vestre Grøm, på gnr. 1, brn. 35 Fagerli, med sin daværende kone og fem barn.³¹ I forbindelse med ekteskapsinngåelsen ble

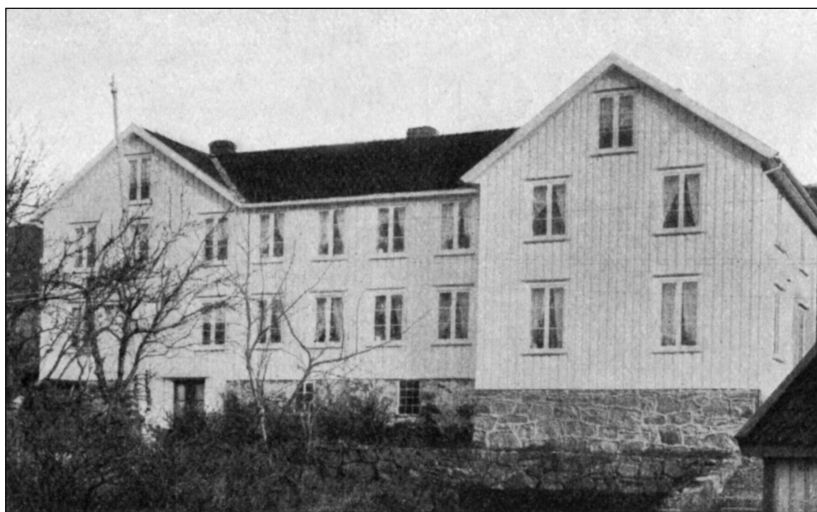

Parti fra området Holvika – Groos ca. 1930. Mathias Sørensen og Asgjerd Johnsen eide huset til venstre fra 1919 til 1923. Det ble brent i forbindelse med utvidelsen av båthavna i Holvika.

(Grimstad Adressetidende, september 1996: Gamle Grimstad-bilder.)

det opprettet en ektepakt mellom dem som slo fast at de skulle ha særeie på alle måter. I 1911 overtok Asgjerd bruket på Morholt, og paret flyttet dit. I 1916 solgte de sine respektive eiendommer, og kjøpte Rødmark, Skaregrøm br. nr. 9, nåværende Ødegårdens planteskole. I 1919 solgte de igjen og kjøpte huset i Holvika (Grøm, br. rr. 12) som ble brent ned for noen år siden i forbindelse med utvidelsen av båthavnen. Men heller ikke her ble de særlig lenge. I 1923 solgte de, og i 1925 ble de eiere av Frivold Vestre, br. nr. 56 ved Kryssen. Den eiendommen ble solgt i 1938.³²

Sine siste år tilbragte Asgjerd og Mathias på Grimstad gamlehjem på Biodden. Mathias døde først. Det skjedde 1. oktober 1949, 90 år gammel. Bare 3 ½ måned senere, 15. januar 1950, fulgte Asgjerd etter. Hun ble nesten 87 år gammel. De ble gravlagt på Grimstad kirkegård.³³

*Grimstad gamlehjem på Biodden. Her tilbragte Asgjerd og Mathias sine siste leveår. Hjemmet var i drift fra 1911 til 1979.
(Grimstad bys historie)*

Å få et inntrykk av Asgjerd Johnsen er ikke enkelt bare på bakgrunn av tørre kommunale og statlige kilder og vedtak. Men mon tro om ikke mindretallsinnstillingen i formannskapetets karakteristikk, "kraft og energi" kan være et fruktbart utgangspunkt. Det skapes et inntrykk av en kvinne som vet hva hun vil, og som arbeider bevisst mot målet. Det kan nok sies at det ikke har vært samsvar mellom hennes ambisjoner for skolen slik de kommer til uttrykk i skoleplanen, og det hun som eneste tilsatte kunne makte å få til. Det er også vanskelig å skjønne hvordan hun med sine to kurser kunne ha lært alle de teknikkene som det skulle undervises i.

Når distriktslege Østberg gikk inn for å støtte skolen da saken ble behandlet i formannskapet, tror denne forfatter det kan ha vært fordi han må ha vært den som kom Asgjerd nærmest inn på livet, og som så en positiv og arbeidsom ung kvinne som mot mange odds strevde for å få til det hun trodde på. En skal ikke se bort fra at han kan ha vært pådriveren i mindretallet, og at ordføreren med sine omfattende nasjonale og internasjonale verv innen skipsfart, også hadde evnen til å se noe stort i det små.

Foto

Samtlige fotografier er reproduisert av Tore Knutsen, Aust-Agder kulturhistoriske senter.

Noter/kilder

(Endnotes)

- 1 www.dennorskehusfliden.no
- 2 Fjotland gards- og ættesoge, s. 672f
- 3 Tveite, Landvik I, gard og grend, s. 109

- 4 Digitalarkivet, ministerialbok for Grimstad, A-2, 1882 – 1912.
- 5 St.Pr. No 1, 1898/99, Hovedpost IV, s. 29.
- 6 Miljøpark Ljanselva, nettportal. Harald Frøhlich var bestyrer for Liadalens Krudtværk. Etter en eksplosjon i 1884 som raserte virksomheten, satte han sammen med sin kone Janine i gang en husflidsskole i bestyrerboligen ved verket. Skolen ble lagt ned i 1910. (www.ljanselva.org)
- 7 Skipsreder Jørgen Børresens hus er det som nå er Damenens Magasin og eies av familien Skalleberg.
- 8 Grimstad kommunearkiv, formannskapssaker, 1.6.21. AAKs
- 9 Tønnes Heggland var fra Gyland i Vest-Agder og gift med Asgjerds yngre søster, Anne. Han var lærer i Håland og Hørte krets i Landvik fra 1896 til 1899. Landvik kommunearkiv, skolestyret, 13.1.3, AAKs
- 10 Grimstad og Landvik kommunearkiver, ligning 1898, 3.6.6 og 4.5.8a, AAKs
- 11 Grimstad kommunearkiv, formannskapsprotokoll, 1.2.7. fol. 29B. AAKs
- 12 Ibid, fol.35A
- 13 Grimstad bys historie
- 14 Grimstad kommunearkiv, ibid. fol. 46B
- 15 Ibid, fol. 47A
- 16 Grimstad Adressetidende, 7/5 og 4/10 1898. Microfilm, Grimstad bibliotek.
- 17 Et eksemplar av planen finnes i Grimstad

kommunearkiv. Det aktuelle eksemplaret har vært brukt som bilag til en av Asgjerd Johnsens henvendelser til kommunestyret om støtte, og er påført "JNo 102".

- 18 Stortingsproposisjon nr. 1, regjeringens framlegg til statsbudsjett, er første sak som behandles når et nytt Storting trer sammen. Særtrykk. I pakke mrk. "Arendals husflidsforening", C37/1/3, AAKs.
- 19 Hun var 34 år! Hun var født 8. april 1863. Kb. Fjotland, A-1, Digitalarkivet.
- 20 Stortingets Forhandlinger, AAKs boksamling
- 21 Ibid
- 22 Stortings Tidende, 1898/99, s. 142, høyre spalte
- 23 Peder Tobias Eiesland var født på gården Eiesland i Fjotland i 1840. Satt på Stortinget 1889-1891 for Moderate Venstre, og 1895-1900 for Venstre. 1886 – 1900 sogneprest i Fjotland. Fra 1900 sogneprest på Voss.
- 24 Løkkebø, Nils, Dahlske skoles historie, 1796 – 1856 – 1956, s. 46.
- 25 Framstillingen er basert på et sammendrag i formannskapsprotokoll 1.2.7.
- 26 Dette var den første valgperioden der formannskap og bystyre ikke ble valgt hver for seg.
- 27 Fra 1901 stilte Avholdenhetspartiet egen liste til kommunevalget.
- 28 Ibid, 1899/1900, s. 24f
- 29 Borchgrevink, Sophie: Indberetning om inspektion af landets statsunderstøttede husflids- og

haandgjerningsskoler. Foretaget efter opdrag af kirkedepartementet 1900. Kristiania 1901, s, 17ff. I pakke mrk "Arendals husflidsforening", C37/1/3, AAKs.

- 30 Digitalarkivet, 1900-tellingen for Landvik
- 31 Ibid, 1900-tellingen for Fjære
- 32 Assev, Per: Fjære bygdebok, bd. 7, Frivoll krets. Utgitt av Fjære historielag 2009.
- 33 Ministerialbok for Grimstad, 1941 – 1957. Grimstad menighetskontor.
Protokoll over festede gravsteder. Grimstad kirkegård, nr. 2, 1873 – 1975. Ibid.

Groos på 1950-60 tallet, slik jeg husker det.

Av Helge Grobæk

Artikkelforfatteren i sine yngre år.

Redaktøren ga meg en utfordring – ”fortell hvordan det var å vokse opp på Groos i dine guttedager”. Jeg innså snart at det vanskeligste med en slik oppgave er å begrense seg. Glemte hendelser og opplevelser dukker opp. Mesteparten har antakelig begrenset interesse for andre, men det har vært moro å skrive om.

Her kommer litt løst og fast fra min oppvekst på ”landet” som Groos dengang var. Jeg skriver om aktiviteter og hendelser fra siste halvdel av av 1950-årene, da jeg var i 10-12 års alderen.

Grooseneset som eies av Selskapet for Grimstad Bys vel er et typisk Sørlandsk kystsmåbruk, ca 6-7 mål med

Artikkelforfatterens barndomshjem på Grooseneset

fin sandjord, velegnet for kombinasjon av jordbruk, enkelt husdyrhold, fiske og opprinnelig sjømannsyirket i seilskutetiden. Våningshuset er gammelt, oppført av tømmer på midten av 1800-tallet, lunt og fint beliggende nesten ved utløpet av Groosebekken.

Her vokste jeg opp sammen med foreldre og søsken Astrid og Arvid. Familien leide eiendommen fra 1940 til omkring 1969. Deretter ble Grimstad Seilforening leietaker inntil det nye seilsportsanlegget nede ved stranda ble bygd.

Astrid og Helge Grobæk med foreldre på tur i nærmiljøet.

I denne sammenheng definerer jeg Groos til området syd for Vesterled og båthavnen i Holvika og med et par unntak skriver jeg litt om de forskjellige eiendommene som lå nær Grooseveien.

Rundt 1955 besto bebyggelsen på Groos av 4-5 gårdsbruk/småbruk samt noen hytter og fritidseiendommer.

I rekke etter hverandre fra Vesterled lå først

- Indre Groos, oppført ca. 1864, eid av mine oldreforeldre og senere av min tante og onkel. De drev en liten

konserverfabrikk på eiendommen. (mer om det nedenfor). Helga og jeg overtok eiendommen i 1978, flyttet inn i 1982 og har bodd der siden med våre to barn Nora og Maren.

- Ca 100 m opp langs nåværende Alvildes vei lå hytta til familien Frede Fuglestad. En norsk familie fra Montevideo i Uruguay leide den noen sommere. De hadde en ung, vakker datter, hun ble raskt den mest omsvermede jente på Groos blant oss gutter!
- Midtre Groos, eid av familien Beisland, Groos eneste gårdsbruk, med flotte jorder bugnende av gulerøtter, kål og poteter. I drivhusene vokste tomat- og agurkplanter. Her var også både ku og hest, snille dyr som var varme og gode å ta på. Fru Beisland bakte nydelig grovbrød i bakerovnen i kjelleren. Var man så heldig å være i området da smakte en skive med smør og sukker utrolig godt.
- På høyreside av Grooseveien utenfor Beislandseiendom lå fritidseiendommen til dr. Jac. Erichsen. Eiendommen hadde stor hage med forskjellige busker, en stor dam som Støyderbekken rant igjennom og ikke minst mengder av frukttrær. Han bodde og hadde sin praksis i Nygata, i huset er det idag rørleggerforretning. På vårkveldene gikk han tur på stiene rundt på Groos, ulastelig kledd i dress og vest og med sort hatt. Han moret seg med å imitere gjøken, og da het det alltid: "enten er det gjøken eller så er det dr. Erichsen". Det var vanskelig å høre forskjell. På eiendommen sto også en rekke mindre hytter som i sommerferien var bebodd av hans slektninger. Her var mange spennende, unge kvinnelige bekjentskaper!
- Så kom eiendommen hvor Askeladden barnehage idag holder til. På -50 tallet var dette et lite småbruk eid av

Mina og Kristen Danielsen. Jeg tror Kristen var tidligere sjømann, begge to hyggelige eldre mennesker, selvom Mina kunne være morsk når noen ble for nærgående hennes jordbæråker.

- På høyre side av nedkjørselen til friluftsområdet på Groos lå hytta til fru Lilleholt fra Ruffen. Hun var i mange år myndig bestyrer av Groos sommerpensjonat.
- Så kom Ytre Groos, daværende Groos Sommerpensjonat og på den tid eid av familien Sonberg. Opprinnelig var eiendommen et gårdsbruk og ble på slutten av 1800 tallet eid av mine andre oldeforeldre på farssiden. Driften av pensjonatet ga sommerjobb til mange i området, og på det meste kan det ha vært opp til 100 gjester der i juli.

Pensjonatet hadde rekkedo med 2 meters innendørs fritt fall. Jeg tror det var 6 avlukker etter hverandre – om sommeren var det jo storhusholdning der! I hvert avlukke var spikret opp en sirlig håndskrevet lapp hvor det sto: "Husk papirmangelen- kun to tørk pr. stomp!" Uten tvil var sommerpensjonatet sommerens mest eksotiske sted for oss gutter i begynnende pubertet. Sommergjestenes døtre var søte og livlige, og mange amorøse småeventyr fant sted i løpet av noen korte sommeruker.

Flere gjester var såkalt "faste", de kom igjen år etter år. Bl.a husker jeg tegneren Ulf Aas i Aftenposten som på kveldsturer på Grooseneset stoppet opp og lagde skisser av våre 8-10 frittgående høns eller de to grisene vi hvert år hadde for oppfeting og slakt til jul. Ifølge min mor hadde også både Arnulf Øverland og Gunnar Reiss-Andersen tidligere flere sommeropphold der.

Til slutt en liten historie om den store, runde steinen med plan snittflate som ligger foran inngangen til

sommerrestauranten. Oldemor fortalte til sine barn at den lå der etter en voldsom uværsnatt med lyn og torden. Det underlige var at man ikke kunne se noe sted i nærheten hvor steinen måtte være kommet fra! Kanskje noen andre har hørt historien om dette fenomenet?

- Bak sommerpensjonatet – mot Grooseneset lå hytta til den gamle seilskuteskipper A.C.Olsen. Han var en Ulabrand-utseende mann. Og jeg husker en liten anekdote som ble fortalt om ham. I krigens dager var jo tobakk mangelvare. A.C.Olsen plukket rabarbrablader og lot dem trekke i sitronsyre. Deretter ble de tørket og karvet til pipa. Skipperen hadde nok vært ute for verre tobakk. Min far som en gang fikk et drag av pipa svimte derimot rett av.

Denne eiendommen – som heter Grobæk - kjøpte vi på slutten av -50 tallet. Min far bygde et stort hønsehus der. Vi hadde håpet på å en gang å kunne bygge egen bolig på eiendommen. Men den ble solgt til kommunen for friluftsmål. Før salget bestemte vi tre barna oss for å ta stedsnavnet i bruk som etternavn.

- På nordsiden av Grobæk eide også A.C.Olsen et lite område. Her bygde Sofie og Tor Wang en gang på -50 tallet et hus som nok vakte stor oppsikt på grunn av sin spesielle arkitektur. Byggingen medførte at den gamle veien til Ytre Groos samt stien over til Grooseneset dessverre ble stengt. Det var idyliske ruslespor.
- På østre side av Groosebekken ligger altså Grooseneset hvor jeg vokste opp.

For å komme dit måtte man da som nå krysse bekken over en bro. På den tid var det ikke ufarlig trebro uten rekkverk som lå der. Den var gissen, glatt og sleip og

slett ikke ufarlig å krysse, spesielt i stor fart på sykkel. Det var fort gjort å havne i bekken under den. (Mer om Grooseneset senere i artikkelen.)

- Langs Grooseveien videre fra Askeladden barnehave lå hyttene til familiene Strøm og Bugge-Asperheim fra Oslo samt Githmark-familien fra Risør. Barna der, Annie, Henning og Axel var gode sommervener, og vi mimres fortsatt om glade sommerdager når vi møtes. Familien Strøm hadde pram med 3 hk, Sleipner påhengsmotor. Axel Strøm var professor og det bar hans sommerdager preg av. Han viste ikke helt hvorledes motoren skulles stanses når de nærmet seg land. Forut for hver tur ble derfor bensintanken bare fylt med antatt forbruk fra A til B. Var distansen kortere enn det var påfylt bensin, ble prammen kjørt i ring til motoren stanset.

Bak Githmarks hytte bodde Ragna Olsen i sin hytte (nå Ketil Stormoens eiendom). Hun var datter av A.C.Olsen og et kunnskapsrikt og frodig menneske med omtanke for alle andre enn seg selv. Da hun døde arvet jeg hennes Bergans ryggsekk som var flittig benyttet på turer i Setesdalsheiene, Hardangervidda og Jotunheimen. Jeg har sekken fremdeles.

- Alle disse hyttene er nå erstattet av boliger samt en boligblokk (Strøms hytte).
- På høyre side, like før Grooseveien går nedover mot Holviga, lå skipsreder Jørgen Bangs flotte gule funkis-hytte. Han var utflyttet Grimstad-mann til Kristiansand hvor han drev rederi. Som dr. Erichsen var han også turgjenger i området og antrekket var sort dress, vest og hatt. En hyggelig mann som jeg husker alltid smilte og pratet med andre.
- Like utenfor- på høyre side bodde familien Lande

i et stort to etasjes hus med nydelig utsikt over Groosefjorden. Her var jevnaldrende lekekamerater og vi hadde mye moro sammen, både på skolevei og i fritiden. I skrivende stund rives huset for oppføring av ny, moderne boligblokk.

- Mot sjøen – over veien fra Lande - lå eiendommen Stoltenberg, det eldste hus i området (1650-1700), tidligere både vertshus og skjenkested for sjøfarende. Eiendommen ble på -50 tallet eid av våre slektninger fra Bergen. Nede ved brygga var det satt opp et styrhus fra en gammel dampbåt. Øverst var åpen bro, under den lå bestikken og innenfor en fullt utrustet skipssalong innredet i plysj og mahogni. I dag ville den vært verneverdig, dessverre ble den brent etter å ha fungert som hønsehus noen år.
- På venstre side ved nedkjørselen til Holviga båthavn bodde Anna og Henrik Henriksen. Henrik hadde vært i Amerika i yngre dager, og hadde kjøpt med seg hjem et juletre som kunne slås opp. Jeg vet ikke om det var plast eller annet materiale, men imponerende å se på når det sto oppslått til jul. De hadde en gammel hannkatt kalt Nusse. Den fikk store torsk- og rødspettefileter som Henrik skar av dagens fangst. Han drev med garn og ruser samt pilket torsk for eget bruk og salg, og hadde en slank, grønnmalt 16-17 fots seilskjekte til det bruk.

På den tiden kunne et år i mitt liv se slik ut:

Etter en flott sommer, med bading og lek med gode venner fra Risør, Skien, Bergen og Oslo, begynte alvoret igjen på Frivold skole. De første dagene var alltid en utfordring, men skolegang var morsomt og tiden gikk fort utover høsten.

I slutten av august og 3-4 uker fremover i begynnelsen av oktober var Grimstadorrådet preget av grønnsakinnhøsting. Alle på min alder husker sikkert jobbmulighetene som dette ga, både for unge og eldre. Grimstad Konserverfabrikk, Nic. Thommassen A/S var den store videreforedler av de forskjellige grønnsaker som ble dyrket i distriktet. Men også onkel Anders og min far drev i bransjen. Anders saltet bl.a bønner i store 200 l. tønner for senere å pakke dem i 5 og 10 liters spann og selge over hele landet til storhusholdninger som sykehus og hoteller. Bønnene ble levert i store striesekker til fabrikk. Der jobbet 8-10 damer med "strengling" og "snitting" av bønnene - "snittebønner". Men mange sekker ble også kjørt ut til familier i området for å "strengles".

På Grooseneset drev vi også med snittebønner, men mer beskjedent. I kjelleren hadde min far rigget opp en elektrisk snitemaskin med 3 innlegg for bønner; på en lang benk satt vi 2-3 stykker ved siden av hver andre – barnearbeid var vanlig på den tiden - og puttet bønnene ned i en liten åpning hvor en roterende skive med små knivblad raskt og effektivt skråkuttet dem. Ferdig kuttet falt de ned i bøtter som sto på en på en krakk under hver maskin. Så ble de lagt i store tønner og lagvis saltet med grovt salt. Snittebønner var svært vanlig i norsk kosthold da, før fryseproduksjon tok over. Jeg husker vi bl.a. leverte til Bondeheimen i Mandal, og en gang fikk min søster og jeg bli med på tur dit med varerommet fullt av spann. Hun satt i forsetet, jeg satt bak på et spann. Det var en eventyrlig biltur som fortsatt er friskt i minnet. Ikke noe spesielt hendte, men det ble jo en ren oppdagelsesferd og så snakket folk så rart i Mandal!

Jeg tror ikke produktet finnes i handelen idag, men

”snittebønner” i hvit saus som tilbehør til bl.a kjøttkaker smakte veldig godt.

I begynnelsen av oktober hadde skolene potetferie. Det var ingen ferie! Som regel 2-3 kalde og regnfulle dager i potetåkeren, med opptak og sortering av vinterpoteter; både til eget bruk og for salg. De små potetene som ikke kunne brukes eller selges ble kokt til grisene. De ble kort og godt kalt ”grisepoteter”. I dag har de franskt navn og selges som tilbehør til eksklusiv gourmetmat.

Jeg jobbet som visergutt 1-2 dager i uken hos forskjellige kjøpmenn og agenter i byen fra jeg var 11 år. Min første jobb var å sykle rundt med tobakk, sigaretter og smør til butikker i byen, arbeidsgiver var agent Johan Fredrik Lehland. Senere jobbet jeg også for agent Peter Svendsen og avsluttet viserguttkarrieren hos slakter Henning Pedersen ca 1963. På høsten og vinteren kunne det være en sur jobb, i snø og slaps, trekkende på en tung ”halvballong”-sykkel. Slakterkarrieren var uten tvil det mest interessante. På den tid ble det slaktet rundt på gårdene i Landvik og Fjære. Henning hadde en liten Fargo lastebil med høye lemmer som ble brukt til å frakte både levende og slaktede dyr med. Toppen av en visergutts daværende lykke var å bli med på ekspedisjoner rundt om på gårdene. Og da jeg i tillegg fikk kjøre lastebilen var dagen min. Som sagt - jeg var fullbefaren sjåfør som 12-åring – så jeg ble tiltrodd å hente og frakte slaktet til butikken – dog med en myndig slakter ved siden.

Våre to julegriser ble slaktet noen uker før jul. Det var et styr. Hele natta ble det varmet vann i det vedfyrte kokekaret i kjelleren. Om morgenen rigget vi til to trebukker i gårdsplassen, dodøra hektet av og lagt på tvers over

disse. Etterpå gikk gjerne min far ned til stranda. For da var slakteren kommet og hadde gjort klar skytemaska. Etter 6-7 måneder i selskap med først yndige smågriser som etterhvert vokste til tillitsfulle og hengivne dyr, orket han ikke å være med når de ble skutt.

Men grisene måtte skytes; verdien sank vesentlig etter jul. Det ble gjort et snitt i halsen og blodet samlet opp i to bøtter. Min søster og jeg hadde oppgaven å straks røre i blodet så det ikke skulle levre seg (stivne). Grisene ble hengt opp etter bakbeina og åpnet i buken slik at innvollene kunne tas ut. Deretter ble de lagt på dodøra og skoldet med kokende vann for å skrape av busta. Så parterte min far dem og alt ble lagt i kar og fat på kjellergulvet for videre bearbeiding. Vi beholdt en del selv, men mesteparten ble nok solgt til slekt og venner. Til kveldsmat stekte min mor blodpannekaker og så hadde vi stekt svinemørbrad på grovbrødet med kald melk til.

Neste dag var dodøra hengt på plass igjen og vi hadde fått både julemat og litt inntekter til huset.

Så kom januar og februar med mye snø og kulde - iallefall slik jeg husker. Utendørs var det mørkt og kaldt vær. Og i et gammelt hus med enkle og gisne vinduer, vedfyring på kjøkkenet og i dagligstua, vann fra brønnen i kjelleren og en kald do i uthuset var dagliglivet ganske stusselig til tider. Men på søndagene ble det fyr i bestestua og etter god varm kjøttsuppe til middag var det koselig å sittet der og lese i det store 4-binds verket om 2 verdenskrig, "Den store Krigen" samt bøkene om Max Manus og andre datidens helter.

I februar/mars begynte det å bli varmere i været. Og hvis snøen fortsatt lå på jordene hadde vi lokalt skirenn. Løypa var 3 runder rundt huset inklusive en sløyfe på jordet, og førstepremien var et kamfersukker.

Storebror Arvid, som er 9 år eldre enn meg, jobbet i Arendal og deltok ikke i disse sportslige utfordringene. Men i yngre dager bygde han og kameratene hans en liten hoppbakke i heia på sørsiden av våningshuset. Den var fryktinngydende svær og bakkerekorden var sikkert over 8 m. Jeg hoppet aldri i den. Samme bror har praktiske evner og etter Vinterolympiaden i 1952, skar han ut han små "bobsledges" i tre. Han lagde flotte løyper i bakken og i mange år hadde vi mye moro med OL i "Bobsledge" på Grooseneset.

En vår kjøpte han scooter. Det var en Lambretta 125 m3 som han freste frem og tilbake på jobb med. Og i usette øyeblikk ble Lambrettaen tyvlånt og prøvekjørt utover jordene og på stien ned til stranda. Det var store øyeblikk-selv om jeg da allerede var dreven sjåfør av vår Chevrolet varevogn, 6-sylindret 1937 modell!

Vi hadde som regel en pram liggende nede i Groosebekken. På fine vårkvelder rodde vi ut bekken og fisket på fjorden. Det var bl.a en fin villingplass på vestsida av Grooseholmen, med fisk opptil 1 kilo størrelse.

Men det morsomste var å "stikke" flyndrer fra brygga på Groos Sommerpensjonat og bort til Seilforeningens bryggeanlegg. Vi sto i baugen av prammen med et langt lyster, en trestang på ca 3-4 meter påsatt et ekte torturvåpen – lysteret. Det kunne kjøpes hos Laura, og var et jernredskap påsveist 5-6 ståltinner med mothaker. Flyndrene lå i mobakken på sandgrunn og når det var stille på sjøen såes konturene av dem fra båten. Fangsten på en kveldsstund kunne være opptil 20-30 sandflyndrer. Disse ble kokt til hønsene som hakket alt så bare skjelletet lå igjen. Noen ganger vanket en rødspette eller piggvar, og da hadde vi nydelig middag neste dag. Min søsters store

bragd var å "lystre" en svær ål uten at den ble spiddet - bare klemt mellom to tinner!

Våronna var en travel tid, også på Grooseneset. Vi lånte hest og høvelig mekanisk utstyr som plog, harv og slådde av vår gode nabo. Min selvtillit fikk et betydelig løft den dagen jeg selv fikk gå i stallen og ta ut hesten, sette på seletøy, spenne fast langvogna med plog og harv og kjøre hjem til Grooseneset!

I mai vokste gressløken nede på stranda opp, grønn og kraftig. Det ga inntektsmuligheter. Jeg syklet til byen med kasse på bagasjebrettet, fullt opp av gressløkbunter a kr. 0.50. Det ble handlet med flere butikker; B.L. Børressen på Ruffen, Brdr. Eriksen øverst i Nygata og Edwardsen lengre nede i gata. Også hos Alf Olsen og Pless-Holst i Skolegata samt et par slaktere var det gode avsetningsmuligheter.

Utover våren og fremover på sommeren var det lusing av gulerøtter og hypping av poteter som var i fokus. Det var vel på den tiden det også ble moderne å sprøyte ugresset i gulrotåkeren med white spirit. Da skulle det helst komme kraftig regnskyll noen dager etterpå, slik at white-spirit smaken på gulerøttene forsvant.

Rundt St.Hans dukket sommergjestene opp igjen , både på hyttene og pensjonatet. Hvert år var det like morsomt å treffe dem, til lek, latter og småforelskelser. Men også sommeren var preget av forskjellig jobbing, både lusing i gulrotåker og potetåker. Dessuten var jeg avisbud for agent Age Pettersen, og syklet hver formiddag med Aftenposten fra Nygata til Holvikasvingen. Den første leveransen var til tannlege Havstad på Grooseveien, den siste til skipsreder Wilson i Holvika.

Vi badet på stranda, snorklet med maske og spiddet flyndrer og tangsneller med hjemmelaget harpun. Den var

laget med en rusten spiker surret i enden av en kjepp. Tangsnella var vanskelig å treffe med denne redskapen og flyndrene klarte som oftest å riste seg løs da spikeren ikke hadde mothake. Men det var moro og spennende!

En sommer lærte søster Astrid og jeg å svømme. Det foregikk på følgende måte: Iført livbelter fra C.Christensens Livbeltefabrikk i Risør rodde vi fra Grooseneset til Osterskilen. Der holdt Grimstad Svømmeklubb kurs, under myndig ledelse av Waldemar Reinertsen. Reinertsen hadde en lang bambusstang som var bundet sammen i tynnenden slik at den dannet en sirkel. Sirkelen ble tredd rundt kroppen og på en effektiv måte kunne han holde oss oppe om arm- og beintak ikke harmonerte. Hjemturen var ofte strevsom, med solgangsbris rett inn Groosefjorden kunne det knipe hardt å runde Vesøypynten. Men - i løpet av en uke kunne vi svømme og trengte ikke lengre livbelte!

Vi hadde gjerne sommergjester boende i 2 etasje. Et år leide familien Hartvig Kiran alle 3 soveværelsene i noen uker. For oss fastboende ble det tilsvarende trangboddhet. Men det var en hyggelig familie og alle som husker Kirans interessante foredrag og kåserier i NRK fremført på vakker Vestlandsdialekt skjønner hvor hyggelig det var å høre ham "live". Han hadde imponerende kunnskaper om jordbruk og husdyrhold, og tok daglig del i matingen av de to grisene. De likte nok også dialekten hans.

En annen sommer bodde en politimann fra Oslo hos oss. Han hadde en stor og snill rotweiler som het Rinti. I Oslopolitiet ble hunden brukt til ettersøking. Etter å ha snust på en gjenstand kunne vi gjemme den hvor som helst i huset, i skogen bak uthuset eller på stranda. Rinti søkte og fant bestandig det som ble gjemt.

I begynnelsen av august kom hverdagen tettere innpå igjen. Gode venner var reist tilbake og ny sesong med skole, snittebønner, viserguttjobb, bibliotekbesøk og filmavis hver onsdag ble igjen en del av dagliglivet.

Groos.

"DET DRAMATISKE SELSKAB".

Av Odd Fr. Johnsen.

Litt om tidligere tiders amatørteater i Grimstad.

Når vi snakker om amatørteater i Grimstad, tenker vel de fleste på Grimstad Teaterverksted som i mer enn 30 år har forlystet sitt publikum fra forskjellige scener i byen. Og mange som har levd en stund, husker sikkert også de sagnomsuste Jervrevyene som i årene 1945 til 1962 kunne oppleves fra scenen i den gamle kinoen på Dansebakken.

Imidlertid har Grimstad en tradisjon innen amatørteater som er adskillig eldre enn som så. Vi kan trygt slå fast at det eksisterte et amatørteatermiljø i byen så langt tilbake som til 1830-årene. Så tidlig hadde man nemlig i Grimstad en institusjon ved navn "Det dramatiske Selskab".

Dessverre er det ikke så mange spor å finne etter "Selskabets" aktivitet i sine første år, protokoller og lignende er borte – om de noen gang har eksistert. Dette var dessuten før Grimstad fikk sin egen lokalavis, slik at vi har heller ingen steder å lete etter annonser, anmeldelser osv.

Noe dokumentasjon finnes dog. For eksempel har Grimstad-mannen Mathias Gundersen (1815-1899) skrevet om "Det dramatiske Selskab" i sine memoarer. Den samme Mathias Gundersen var forresten en svært aktiv mann i Grimstad. Det var han som i 1842 anla skipsverftet i Hasseldalen. Dessverre for Gundersen gikk han konkurs i 1848, og Hasseldalen ble kjøpt av Morten Smith Petersen.

Mathias Gundersen var og med på å opprette Grimstads

Sparebank i 1841, og han var dessuten aktiv som lokalpolitiker. I 1844 og 1846 var han Grimstads ordfører. Mathias Gundersen tok seg og tid til å skrive ned det han hadde vært med på. Hans erindringer finnes i fire håndskrevne bøker, og er av stor kulturhistorisk interesse. Her finner vi altså øyenvitneskildringer om teatertilbudet i Grimstad i 1830 og 1840-årene.

”Det dramatiske Selskab” gav enkelte Gange forestillinger”, forteller han, men legger og til at det var vanskelig å finne brukbare aktører. Mathias Gundersen nevner flere av de aktive amatørskuespillerne, og her finner vi mange av datidens kjente Grimstad-borgere. Navn som Smith Petersen, Holst, Helmer, og Ebbell figurerer på rollelistene. Også Henrik Ibsens første ”principal”, apoteker Reimann, var å finne på de skrå bredder. Mathias Gundersen forteller at han selv også var med i et stykke. Han spilte en engelsk lord, men det ble tydeligvis med denne ene rollen. Gundersen skriver om sin egen innsats på scenen at ”jeg var nok meget klein”.

”Det dramatiske Selskab” spilte i mange år sine forestillinger på Demants sal, et rom på mindre enn 30 kvm. i 2. etasje i nåværende Storgaten 36. Demants sal eksisterer fortsatt. Rommet hadde malte dekorasjoner på veggene og stjernehimmel i taket, men sannsynligvis var forestillingene heller primitive, både teknisk og kunstnerisk. Svært mange tilhørere kunne det ikke være plass til, men det trengtes kanskje ikke heller. Mathias Gundersens navneliste forteller tydelig at det var byens ”honoratiores” som bekledte rollene i ”Det dramatiske Selskab”, og sannsynligvis var det deres likesinnede som satt i salen. Grimstads almue anno 1830 gikk nok ikke i teater.

”Det dramatiske Selskab” i Grimstad eksisterte i mange

tiår, om enn med et noe varierende aktivitetsnivå. I lange perioder førte "selskabet" en slumrende tilværelse, men våknet med ujevne mellomrom til liv igjen. Og når vi kommer fram til 1867, kan vi følge institusjonen mer nøye, for her eksisterer det en protokoll. Den dekker perioden fra 1867 til 1895, og viser de enkelte oppsetninger samt regnskapene for disse.

Protokollen åpner med å berette at det "Mandagen 7. januar 1867 gaves paa Boyesens sal en dramatisk Forestilling af følgende Indhold:

Orchesternummer, udførtes af Musikensemblet.

Prolog, fremsagdes af Hans Frisak.

Narret april, vaudevillespøg i 1 akt af Erik Bøgh.

Soldaterløier, vaudeville i 1 akt af C. Hostrup."

I rollene finner vi bl. a. Jens Pharo Crawford, Nicolai Thue Johnsen, Hans Frisak og Harald Isachsen. Dette er alle navn som er godt kjent fra vår lokale Grimstad-historie, riktignok fra andre "scener" enn teatrets.

Protokollen kan ellers opplyse at billettprisen var 36 skilling. Dessuten var det generalprøve dagen før, "for Tjenere og Børn", og her var billettprisen 12 skilling.

Regnskapet viser at det ble solgt 107 billetter til generalprøven og 136 billetter til selve forestillingen.

Hele oppsetningen gikk med et overskudd på drøye 30 spesidaler, og dette ble satt inn i Grimstads Sparebank.

Vi merker oss at "Det dramatiske Selskab" på denne tiden hadde flyttet sine forestillinger fra Demants sal til Boyesens sal. Flyttingen skjedde i 1854 da organisten i Grimstad kirke B. P. Boyesen kjøpte hus nr. 67 i Storgaten (I dag Øystein Pettersen) og begynte med hotell drift. Her var en

sal som var mye større enn hos Demant. I 1868 ble for øvrig eiendommen solgt til Anna Talene Møller, enke etter seilmaker Hans Møller, og fra da av oppsto begrepene Møllers hotell og Møllers sal.

Som nevnt var festivitetslokalet hos madame Møller både større og mer bekvemt enn hos Demant, og i årene som fulgte hadde "Det dramatiske Selskab" flere oppsetninger. Repertoaret var så absolutt av det av det "lette" slaget, komedier og lystspill dominerte.

Imidlertid led virksomheten av at Grimstad ikke hadde noe lokale med fast scene. Den måtte

rigges opp fra gang til gang, et tungt og tidkrevende arbeid. En gammel drøm var derfor å få en tidsmessig teatersal med fast scene, og i 1873 ble et stort skritt tatt i den retning. Da ble "Komiteen for opførelse av et festivitetslokale for Byen" dannet. Primus motor var Jens Pharo Crawford. I årene som fulgte ble det arrangert underholdningskvelder og baserer der inntektene gikk til ny teatersal. Det skulle dog gå mange år før man kunne høste fruktene av dette arbeidet. Først i 1891 kunne man ta i bruk et helt nytt festivitetslokale. Det ble bygget i tilknytning til Møllers Hotell, og hadde 150 sitteplasser pluss galleri. Salen hadde ny scene med kulisser og tepper, samt garderober. Lysutstyr og piano kunne man også skilte med.

Salen ble satt opp av Grimstads mest kjente byggmester, den tyskfødte Johan Gottlieb Heinecke.

Med en heller omstendelig språkbruk, men ikke uten stolthet, skriver referenten i protokollen: "Det nye Theater, der, for de til et Festivitetslokales Opførelse sammensparte Midler, opførtes som Tilbygning til Møllers Hotel, aabnedes første Gang med Theaterforestilling Mandag den 11. januar og forudgaaende Generalprøve søndag den 10." Referatet forteller at åpningsforestillingen ble åpnet med

en prolog, skrevet av Jenny Smith Petersen og framført av Dr. Hans Frisak. Referenten legger for øvrig til at prologen måtte sløyfes på generalprøven fordi "Fremstigeren paa Vejen hjem fra Theatret faldt og fik sin Arm af Led".

Åpningsforestillingen i 1891 besto ellers av to enaktere, begge komedier.

Det bør og nevnes at det i dagene før selve åpningen ble invitert til basar- og underholdningskvelder i teatret. Inntektene gikk til anskaffelse av sceneutstyr. Dette har tydeligvis vært svært populært, for referenten forteller begeistret om to forestillinger pr. kveld, alle med fullsatt sal.

Disse forestillingene besto – foruten basaren – av "Tablaaer, hvori en større Del af Byens Damer og herrer deltog, dels i Solosang, Duetter og komiske Viser". Referenten er ellers ikke i tvil om hva som var høydepunktet på disse underholdningskveldene: "De af stud. med. Hans Crawford sungne humoristiske til dels lokaliserte Viser vandt især Tilslutning. Den ene af disse maatte paa stormende Opfordringer gjentages hver Aften."

Som en skjønnere var stemningen på topp da Møllers sal ble innviet i 1891. Sikkert like høy som da byens nåværende kulturelle storstue – Catilina-salen i Grimstad Kulturhus – ble åpnet nesten 100 år senere.

ÅRSBERETNING

for perioden 11. april 2008 – 17. april 2009

Generalforsamling 2008 ble avholdt i **Hagebruksmuseets lokaler på Berge gård**. 11. april med 47 medlemmer tilstede.

Bygningsvernprisen for 2008 ble delt ut av Trond Audun Berg til Ola Sundstrøm, Binabbgaten 11.

Valget ga følgende sammensetning av styret:

Formann: Ketil Aslaksen

Styremedlemmer: Per Jarle Nørholmen

Anne Gurine Hegnar

Peder Grøsle

Kjeld Malde

Varamedlemmer: 1. Bodil Austenaa Johansen

2. Torggrim Næverdald

3. Reidun Moum

Varamedlemmene og leder i Skjærgårdskomiteén, Stein Reinholt Jensen, deltar på alle styremøtene.

På første styremøte fordelte styret oppgavene seg imellom slik:

Nestformann med ansvar for økonomistyring: Per Jarle Nørholmen

Sekretær med ansvar for protokoll: Reidun Moum

Annonsetegning medlemsskriftet: Bodil A. Johansen

Arkiv – huset i Kirkebakken, boklager og hjemmeside:

Peder Grøsle

Medlemsverving: Kjeld Malde

Vardeheia: Per Jarle Nørholmen

Kjellviga/Binabben: Anne Gurine Hegnar, Kjeld Malde og Torggrim Næverdald

Kontakt med Marivold camping: Per Jarle Nørholmen
Kontakt med Grimstad Seilforening – bruk av Groosene-
set: Per Jarle Nørholmen og Ketil Aslaksen

Per Ivar Ruhaven har representert Byselskapet i styret
for **Grimstad bys museer**.

Antall ordinære **medlemmer** pr. 17. april 2009 er 692 og
100 livsvarige, til sammen 792. Dvs. en økning med 49
medlemmer.

Det har vært avholdt 9 styremøter og det er blitt
behandlet 51 nye saker i tillegg til saker fra tidligere år, og
referatsaker.

**Styret har behandlet følgende forslag til
reguleringsplaner/planarbeid fra kommunen:**

- **Kommunedelplan for Grimstad byområde -
byplanen**
- **Reguleringsplan Hasseldalen**
- **Forslag til reguleringsplan for Grimstad
gjestehavn**
- **Forslag til estetiske retningslinjer – Grimstad
kommune**
- **Planprogram for Grimstad havneområde**
- **Utbygging av Arendalsveien 3**
- **Reguleringsplan for Jørgen Bangs gt. 7-11**
- **Melding om påbegynt planarbeid. Biesletta**
- **Forslag til reguleringsplan for Kallandsheia. Ny
høring**
- **Del av Reguleringsplan for Vikkilen, utvidelse av
småbåthavn**
- **Melding om planarbeid, Fevik skole**

Styret har uttrykt motstand mot utbygging av gjestehavnen

som vi mener har nådd et metningspunkt og ikke bør legge beslag på større område av Østerbukt, mellom Torskeholmen og Biodden..

Å tillate bruk av deler av Kirkeheia til boligbygging har vi også motforestillinger til og likeledes utnyttelsesgraden av tomtene i Jørgen Bangs gate 7-11.

I fjor fikk vi henvendelse fra utbyggerne av Grooseveien 5 og Jørgen Bangsgate 29 om de kunne benytte Byselskapets eiendom på Kirkenga til å oppfylle kravet om lekeplass til boligene. Styret fant at dette ikke var i tråd med giver, Jørgen Bangs intensjoner og kunne ikke tillate at grøntområdet ble brukt til slikt formål.

Etter et noe anstrengt forhold til **Marivold Camping A/S** i fjor vår, er det blitt noe bedre i år. I forbindelse med det nye foretningsbygget hadde leietager utvidet parkeringsplassen foran bygget ut over campingområdet og fylt ut deler av skråningen ned mot Osterkilen slik at friarealet ble noe ødelagt. Dette førte til at kommunen nektet å gi ferdigattest for bygget slik at butikk og restaurant måtte utsette åpning til begynnelsen av juni. Byselskapet fikk urettmessig skylden for dette selv om vi oppfordret kommunen om å gi dispensasjon mot forpliktelse om at parkeringsplassen ble tilbakeført innen en bestemt dato. Det ble godtatt og friarealet er nå blitt grøntområde igjen. Styret fant at en tilbakeføring av skråningen ned mot Osterkilen ville være lite hensiktsmessig og godtok utfyllingen mot at det ble satt skilt som viste at det er friareale.

Ellers har vi pekt på at båter, rør og materialer er lagret på friareale flere steder og har fått forsikring om at det ikke vil skje for fremtiden.

Arbeidet med å rehabilitere/ruste opp **Kirkegaten 10** er i

full gang. Nytt tilbygg står ferdig på Dahlske videregående skole og kan monteres når grunnarbeidene er ferdige. Tilbygget skal inneholde toalett og garderobe og meningen er å isolere gamlebygget, installere en liten kjøkkenkrok og fornye deler av kledningen. På den måten håper vi at huset i fremtiden kan benyttes til styremøter, og ikke minst arkiv. Styret fant det nødvendig å oppnevne et eget utvalg til å forestå oppussingen og Per Jarle Nørholmen, Peder Grøslø og Alf Jensen sa seg villige til å utgjøre utvalget.

Dafylkeskommunen ikke fant **sandstranden i Marivoldbukt** berettiget til støtte, søkte vi Sparebanken Sør om tilskudd. Der skjønte man den almene nytten av området, og like før jul ble formannen overrakt en sjekk på kr 100 000,- fra banksjef Erling Vik. Vi er meget takknemlige for gaven som er benyttet til å kjøre på skjellsand i bukten. Stranden er blitt flott, men det trengs en god del dugnadsarbeid for å gjøre gressletten og omliggende areal fint igjen, tunge maskiner ga området sterk medfart.

Stranden i Osterkilen er det verre med, den krever mye større resurser for å bli en attraktiv badestrand. Foreløpig vil vi prøve å eliminere de 2 kildene i jordet som etter sigende skal være medvirkende årsak til at sandkvaliteten blir ødelagt. Det er imidlertid også sannsynlig at småbåthavnen i området gjør at stranden ikke virker så innbydende.

Vi har også mottatt en annen særdeles gledelig og sjenerøs gave i løpet av året. Like før jul fikk formannen telefon fra **Elsa Skjæveland** som i fremskreden alder og etter langvarig medlemskap, ønsket å gi en gave til Byselskapet. Hun syntes hun hadde hatt så stor glede av skjærgården i mange år og ville gjerne vise at hun

verdsetter Selskapets arbeid. Hun stilte ingen betingelser og ville ikke ha publisitet om gaven, men vi kunne gjerne sette opp en fortøyningspåle på Østre Svertingen til minne om henne. Alf Jensen har sørget for at en slik påle er laget og den vil bli satt ned i løpet av våren. Den blir betegnet **ELSAS PÅLE** og bærer innskriften "**ELSAS**".

Gaven er på kr 50 000,- og vi kan bare uttrykke vår mest oppriktige takk.

Marivold Feriehem eller Postmannslaget som det vel heter på folkemunne ble i 2008 relativt flittig brukt av medlemmer og noen skoler. Medlemmene bruker huset helst til familiesammenkomster og selskaper, mens skolene har brukt det til leirskole for skoleklasser og til uteundervisning.

I påsken i fjor startet Bodil og Hans Johansen salg av vafler og fortsatte med det på søndager utover våren. Etter en pause i sommermånedene fortsatte de salget om høsten og inntektene ble såpass vesentlige at de kunne kjøpe nye gardiner til alle soverommene, madrasser og dyner til sengene. Dessuten har salget dekket utgifter til vedkløyver, termokanner, vaffeljern, nye møbler og parasoller til terrassen for å nevne noe. Inntektene av vaffelsalget 19. oktober, ca kr 6000,-, gikk i sin helhet til tv-aksjonen for Blå Kors.

I det hele tatt fører utlån og vaffelsalg til at det ikke er direkte utgifter forbundet med at vi beholder huset selv om vi har installert ny ovn i spisestuen, anskaffet ny støvsuger og ellers en del nødvendig forbruksmateriell. Når de store vedlikeholdsutgiftene påløper, blir det nok mer prekært og nødvendig å ta stilling til husets videre skjebne.

For å gjøre turområdet på Marivold mer tilgjengelig har vi i perioden opparbeidet og merket en del stier i området,

bl.a. tilgjengeligheten til Rossekniben fra nordøst, altså fra Hesneskanalen. Planen er å merke og rydde flere stier i området i år.

Til skjærgården, Marivold og Groos har vi anskaffet og utplassert 14 bord med benker til glede for almenheten.

På **Binabben** har Torgrim Næverdalen sørget for at trappen fra Lille Binabb til toppen er blitt sikrere ved å legge antisklimateppe på trinnene. Da flaggstangen brakk i fjor, fikk vi ny av Alf Jensen og Torgrim sørget for at den ble satt opp, likeledes anskaffet han ny benk på toppen.

Inntil i år har **Gittas hus** på Grooseneset vært utlånt til Skralfestival mot at de utfører nødvendig vedlikehold. Ettersom festivalen, iallfall foreløpig, ikke lengre vil bli avholdt, har vi inngått avtale med Kulturkollektivet, som stort sett består av de samme personene som sto bak Skralfestival, om bruk av huset på samme betingelser som tidligere.

Da det ble kjent at holmene ytterst i Groosefjorden, **Donkjølene** skulle selges, prøvde styret å påvirke statlige og kommunale instanser til å sikre holmene for almenheten. Selv om vi var villige til å delta i kjøpet, fant ingen av instansene midler til å kjøpe området. Etter at nye eiere ervervet eiendommen har de tilbudt Byselskapet å gjøre en av holmene tilgjengelig for offentligheten. Styret kan i første omgang tenke seg å sette opp noen fortøyningspåler og kanskje en gang i fremtiden en ilandstigningsbrygge.

Sammen med Landvik historielag, Kystlaget Terje Vigen og Grimstad kommune har vi også i denne perioden arrangert flere **turer** i innlandet og skjærgården. Det er

fremdeles stor oppslutning om turene så det ser ut til at vi er med på å fylle et behov.

Tema for **Kulturminnedagen 2008**, var *"MANGFOLDIG FRITID"*. Vi deltok i forberedelsene og gjennomføringen av arrangementet som ble avviklet i LilleTønnevoldsgate på Dahlske videregående skole.

I forbindelse med arbeidet med 2. bind av Grimstad bys historie, ***Grimstad på 1900 – tallet***, skriver **Reidar Marmøy** i rapport til styret 30. mars:

Manuskriptet til bind 2 av byhistorien var i all hovedsak ferdig sommeren 2008. Erik Aalvik Evensen hadde påtatt seg arbeidet med å være hovedkonsulent også for bind 2 og har som alltid bidratt med verdifulle kommentarer. Enkelte hovedavsnitt ble etter min anmodning også gjennomgått av spesielt sakkyndige, og deretter ble hele manuskriptet gjennomgått på nytt. Høsten 2008 overtok så Odd Johnsen og Ola Veigaard materialet og begynte arbeidet med å samle illustrasjoner. Tidspunkt for utgivelse kan ikke fastsettes før alle illustrasjonene foreligger. Så snart illustrasjonene er på plass og tilhørende tekster er gjennomgått, vil alle rettigheter bli overdratt til selskapet slik det har skjedd ved tidligere utgivelser.

Styret er klar over hvilket enormt arbeid Reidar, Ola og Odd holder på med og aksepterer at det er vanskelig å si noe konkret om når boken foreligger.

For å muliggjøre innsamling av bilder til boken, har styret anskaffet en skanner som er installert på Grimstad Bibliotek slik at folk kan gå på biblioteket å få skannet sine bilder som kan brukes i boken.

I år som i fjor har **Odd Johnsen** sørget for utgivelse av **medlemsskriftet**.

Med hjelp av Knut Brautaset fikk formannen i 2005 laget en lysbildepresentasjon av Byselskapets historie og virksomhet. Siden den gangen har formannen vært i 10 forskjellige foreninger med kåseriet, i denne perioden Jervs seniorgruppe, Roresanden sanitetsforening, Teatrets venner på Berge gård, Landvik Bygdekvinnelag og på en førjulstilstelning i Den off. tannhelsetjeneste, Vestre distrikt.

Også i denne perioden har styret holdt et **fellesmøte med Skjærgårdskomiteén**. I løpet av våren har formannen i komiteen vært sammen med en dugnadsgruppe fra Kystlaget Terje Vigen og gjort ferdig og ført opp toaletter på Ytre Maløya og Sandholmen. Komiteen avgir egen beretning

Regnskapet som blir lagt frem etter årsberetningene, viser et tilfredsstillende resultat som vil muliggjøre utgivelse av bøker samt vedlikehold og tilrettelegging av friområdene.

Styret vil takke medlemmer og andre for godt samarbeid i året som er gått.

Styret

ÅRSBERETNING

fra

SKJÆRGÅRDSKOMITEEN

for perioden 11.04.2008- 17.04.09

Komiteen har i denne perioden bestått av: Bjørn Bergshaven, Kjell Lehland, Alf Jensen, Erling Vik, Tor Åge Svendsen, Knut Erik Jørgensen, Morten Jacobsen, Ingebjørg T. Stanton og med Stein Reinholt Jensen som leder.

Lederen har deltatt i Byselskapets styremøter.

Det har vært avholdt flere møter og befaringer, herav et fellesmøte med styret som ble avholdt etter ønske fra Skjærgårdskomiteen.

Av dugnadsarbeid som har vært utført kan nevnes:

- den årlige dugnaden på Marivold
- vedlikehold og reparasjon av brygger
- rydding og vedlikehold av stier
- deltagelse sammen med Kystlaget i oppsetting av toaletter

Brygger.

Brygga foran bua på Store Hampholmen er blitt forsterket og reparert av komited medlemmer på dugnad og fremstår nå i god forfatning og vil forhåpentligvis vare i noen år fremover uten nevneverdig vedlikehold.

Brygga i bukta på Ytre Maløya trenger igjen en reparasjon etter vinteren. Moringer må forsterkes og gangbro over til Kalvøya repareres. Dette vil bli utført i nærmeste fremtid, (før pinse) av komited medlemmene på dugnad.

Brygga på ytre del av Store Hampholmen er i dårlig forfatning og vil bli fornyet, dette arbeidet vil også bli utført av komited medlemmer på dugnad før sommersesongen

setter inn for fullt.

Noen mindre vedlikeholdsreparasjoner er utført på broa over sundet til Marivold.

Flere informasjonsplakater og ilandstigningsskilt på bryggene skal også fornyes.

5 stk. fortløyningsbolter er blitt satt ned på Sandholmen av Skjærgårdstjenesten. Flere vil komme senere.

Toaletter.

Kystlaget har i løpet av vinteren produsert to toaletter for Byselskapet, et til Ytre Maløya (ved gravplassene) og et til Sandholmen. Skjærgårdstjenesten har velvillig bistått med transporten fra Skjeviga og ut til oppsettingsstedene. Etter iherdig innsats fra Kystlaget ble begge toaletter oppsatt i løpet av noen dagers dugnad før og etter påske, og er pr. dags dato fullt ferdige. Medlemmer av Skjærgårdskomiteen har også deltatt med oppsetting av toalettene. De gamle toalettene på Ytre Maløya skal fjernes. Dette arbeidet vil bli utført av Skjærgårdstjenesten, mest sannsynlig etter at sommersesongen er avsluttet.

Etter ønske fra brukere er adkomsten fra brygga til toalettet på ytre del av Store Hampholmen bedret.

River og griller

Nye river til rensking av badestrender er innkjøpt og merket som Byselskapets eiendom og vil bli utplassert før sommersesongen. River må nesten regnes som forbruksvare, de har lett for å forsvinne i løpet av sommersesongen. Griller som er istykkerbrent og opprustet vil bli fjernet. Etter Skjærgårdskomiteens mening så har de gjort sin tjeneste og vil bli fjernet hvis de ikke lenger er brukbare. Dette arbeidet vil bli påbegynt før ferienesesongen starter.

Ryddeaksjoner foretatt av lag og foreninger

Grimstad Rotary har som tidligere år ryddet fra Taget til Jan Jensens brygge på Indre Maløya.

Grøm Rotary har ryddet på Teistholmen.

Kystlaget Terje Vigen har hatt dugnad og felt trær og ryddet rundt gravplassene på Ytre Maløya.

Ytre Bie Vel har som tidligere år holdt Kjellviga ryddig og fin gjennom hele sommersesongen.

På Groos er det Grimstad Seilforening som er ansvarlig for å holde området ryddig. Her har også Skral vært med og ryddet. Det har vært møte med Handikapforbundet angående baderampa, en antisklimatte vil muligens bli innkjøpt. Rekkverket vil bli reparert og satt opp før sesongstart.

På Vardeheia er det Vardeheia Vel som rydder området.

Binabben fremstår som et fint friluftsområde og er et område som blir mye brukt av folk. Blant annet er enkelte barnehager hyppige brukere av stedet.

Som tidligere år så har vi i år også brukt både sauer og geiter til nedbeiting på flere av de større og mindre holmene. Det er Bygartneren som organiserer dette arbeidet og sørger for at dyrene får regelmessig tilsyn samtidig som det blir tatt hensyn til den unike floraen på holmene.

Speiderne har deltatt i arbeid med å rydding av stier og området rundt Postmannshytta.

Skjærgårdskomiteen har hatt en ryddedugnad på Marivold. (stirydding fra parkeringsplass til Postmannshytta og bunker)

Som vanlig må vi takke alle dere som på en eller annen måte er med på å bidra til at friluftsområdene våre fremstår ryddige og fine. Og ikke minst må vi takke Bygartneren og hans folk i Skjærgårdstjenesten for godt samarbeid.

Grimstad 17.04.2009.

Skjærgårdskomiteen

GENERALFORSAMLING 17. APRIL 2009

Formann, Ketil Aslaksen, ønsket 43 medlemmer velkommen til Selskapets 87. generalforsamling som ble holdt i Norsk hagebruksmuseums lokaler på Berge gård.

Generalforsamlingen var **innkalt** i hh til Selskapets lover med annonse og påminnelse i Grimstad Adressetidende. Dessuten ble datoen kunngjort i medlemsskriftet 2008 til samtlige medlemmer.

Saksliste og innkalling ble godkjent uten kommentar

Protokollunderskrivere:

Marit Aslaksen og Odd Tobiassen

Enstemmig bifalt

Styrets årsberetning ble gjennomgått av formannen uten kommentar.

Styret ønsket imidlertid at følgende, som skulle vært med i årsberetningen, ble ført til protokolls:

- **Kirkegaten 10:** I forbindelse med rehabilitering/utbygging har arkitekt Paal Malde vært til stor hjelp med utarbeidelse av tegninger og byggeanmeldelse, utført på dugnad.
- **Vaffelsalg:** Inntektene 27. april, kr 900,- gikk i sin helhet til kreftsaken i forbindelse med Kongeveimarsjen.

ElsaSkjævelandsomdødekorttidførgeneralforsamlingen, ble minnet i takknemlighet med 1 minutts stillhet

Skjærgårdkomitéens årsberetning ble gjennomgått av leder for komiteen, Stein Reinholt Jensen og godtatt uten kommentar.

Per Jarle Nørholmen gjennomgikk **regnskapet for 2008** og gjorde oppmerksom på at det må avlegges regnskap for offentlig tilskudd, kr 200.000,-. Regnskapet ble godkjent uten kommentar og vedlegges protokollen.

Nørholmen redegjorde også for **budsjettet for 2009**. Budsjettet ble vedtatt uten kommentar.

Styrets forslag om samme **kontingent for 2010 som for 2009**, kr. 150,- for enkeltmedlem og kr 100, for husstandsmedlem, ble enstemmig vedtatt.

Valget ble på vegne av valgkomiteen ledet av Carsten S Jacobsen.

Valgkomiteens forslag vedlegges protokollen og ble enstemmig vedtatt:

Ketil Aslaksen ble gjenvalgt til **formann** for ett år.

Styremedlemmene Peder Grøsele og Per Jarle Nørholmen ble gjenvalgt for to år.

Varamedlemmene Bodil Austenaa Johansen, Torgrim Næverdøl og Reidun Moum ble gjenvalgt for ett år.

Oddvin Salvesen ble gjenvalgt som **revisor**.

Styret foreslo gjenvalg på **valgkomite** med Carsten S Jacobsen, Carsten S Due og Reidun Olimstad. Vedtatt med akklamasjon.

Til slutt foresto Kathrin Pabst utdelingen av **byggningsvernprisen** som i år ble delt mellom Sigfrid Skalleberg for interiøret i Storgaten 14 og Einar Knutson, Lunde gård.

Byggningsvernprisen er opprettet i samarbeid mellom Grimstad Adressetidende og Selskapet for Grimstad Bys Vel. Komiteen består av Trond Audun Berg, Grimstad

Adressetidende, Kathrin Pabst, Stiftelsen Grimstad
bys museer og Paal Malde, oppnevnt av Selskapet for
Grimstad Bys Vel.

Referent: Ketil Aslaksen

Protokollen godkjent 02. mai 2009

Marit Aslaksen

Odd Tobiassen

Etter generalforsamlingen ble det arrangert sosialt
samvær i Lions' lokaler i hovedhuset på Berge Gård.
I den forbindelse er det grunn til å berømme Bodil A.
Johansen, Per Jarle Nørholmen, og Margrethe Jensen for
gjennomføringen.

Takk også til Mons Fuhr som bidro med aperitiff, Bjørn
Bergshaven for nydelig bløtkake og Ole Puntervoll for
velsmakende eplesaft.

Generalforsamling 2010

Generalforsamling 2010 for Selskapet for Grimstad Bys Vel avholdes **fredag 16. april 2010** i Hagebruksmuseets auditorium på Berge Gård.

Valgkomiteens innstilling blir lagt ut på vår hjemmeside: **www.grimstadbysvel.org** 3 uker før generalforsamlingen.

Etter generalforsamlingen inviteres det som vanlig til sosialt samvær med enkel bevertning i Lions lokaler samme sted.

interoptik Holvik

Storgt. 17, 4876 Grimstad
Tlf. 37 04 07 35

Odden 2

Tlf.: 37 25 38 00

E-post: gri@via.no

Forretningsreiser • Sjømannsreiser
Misjons-/hjelporganisasjonsreiser

**Ta også kontakt med VIA Arrangement,
bruk vår erfaring og kreativitet.**

Vi gir forslag og priser på bl.a.:

Firmaturer • Kundearrangementer • Kurs- og konferanser
Storbyreiser • SPA-turer • Familie og venneturer.

ADVOKATENE

Halgeir Verdal og Asle Wennesland

MNA

— i kontorfelleskap —

Kontoradresse:
Storgt. 4, 4876 Grimstad

Postadresse:
P.b. 148, 4891 Grimstad

Tlf.: 37 04 45 66
Tlf.: 37 04 46 62

Vi har det utroligste!

Telefon: 37 25 66 00

Leif
SKALLEBERG

AGDER **MUSIKK**

INGEMAN STAD

Vossgate 1 - 4878 Grimstad

Telefon / fax: 37 04 05 42

Bergshaven a/s
BAKERI · KONDITORI

TLF.: 37 04 04 46

Joh. Gundersen a/s

GULLSMEDFORRETNING

EGET VERKSTED

TLF.: 37 04 06 49

STORGATEN 29, GRIMSTAD

ØkonomiService AS

Regnskap • Bedriftsrådgivning

Tønnevoldsgt. 29,
4877 Grimstad

Telefon: 37 25 66 80

STATOIL

STATOIL GRIMSTAD

TELEFON: 37 04 06 68

Grimstad Adressetidende.

AVISEN FOR GRIMSTAD

www.adressetidende.no

Telefon sentralbord: 37 25 80 00

norli

STORGT. GRIMSTAD TLF.: 37 04 05 25 - FAX: 37 04 05 60

— STORT UTVALG I LOKALHISTORIE —

Med **KARGUS** foredler du dine frukter og bær

Høsten 2001 overtok vi leiepressing av epler fra FUHR.

Vi ønsker deg og dine epler velkommen til oss i Østerhus Næringspark.

K. G. PUNTERVOLD A/S

Industriveien 6, 4879 GRIMSTAD - Postboks 35, 4891 GRIMSTAD
Tlf.: 37 04 01 44 - Telefax: 37 04 08 56 - E-post: office@kargus.no
www.kargus.no

Vi fører medlemsregisteret for Byselskapet

Mereo AS

37 25 65 75 / mail@mereo.no

Medlemsregister/kontingentinnkreving • Husleieoppfølging
Fakturerings/betalingsoppfølging • Inkassotjenester

Achilles

HÅNDSYDDE SKO & BRUKSKUNST

HAR NÅ FÅTT TE
KIRKEGATEN 1, 4878 GRIMSTAD
www.achilles-sko.no

MOBIL 906 09 920

MAN., TIRS., ONS., FRE. 10 - 14 • TORS 14 - 17

SOMMER:
LØR. 10 - 13

Interiørgården

Grimstad

FARGERIKE
Kid
JERNA

Se vårt utvalg

- gardiner • sengetøy • utstyr • tepper
- belegg • tapet • maling

Distriktets største interiørbutikk!

FARGERIKE GRIMSTAD

Interiørgården, Bark Silas vei 8, 4876 Grimstad, tlf. 37 25 28 00. Internett: www.fargerike-grimstad.no Mail: post@fargerike-grimstad.no

Service kunnskap trygghet stor gratis parkering åpent 09-19 (16)

Skal du kjøpe eller selge bolig,
kontakt

ABCenter

– Et selskap i **ASØR**

Tlf.: 37 25 70 00

advokatene m.n.a.

Grette og Hellerslia

Henrik Ibsensgt. 9, 4878 Grimstad

Telefon: 37 25 25 90

Telefax: 37 25 25 99

Statsautoriserte revisorer

Kittelsbuktn. 1, P.O. Box 299

N-4803 Arendal

Tlf.: 37 07 20 00

Fax: 37 07 20 01

Montér®

Grimstad

Tlf.: 37 25 26 50 7 - 17 9 - 14

Din lokale baker

Tlf.: 37 09 09 10 • www.samberg.no

www.helsebutikkenigrimstad.no

Helsebutikken

DANS OG HELSE i Grimstad

Juskestredet 2, 4876 Grimstad

Telefon: 37 04 94 08 • E-post: hhelsas@online.no

Hjelp til en lettere hverdag

Din lokale SAMARBEIDSPARTNER

Når hjertet banker for Sørlandet

Tlf. 37 25 51 00

www.sor.no

sport 1

ekte sport®

Grimstad

Storgata 31, 4876 Grimstad • Telefon: 37 04 14 00

DUES SPORTSREISER AS

Postboks 333, 4892 Grimstad.

Telefon: 37 25 29 29. Telefax: 37 25 29 20.

www.dues.no

KIROPRAKTORENE

LISE LOTHE OG TIM RAVEN

Grimstad Kiropraktorklinikk as

Kulturhuset 3. etg., Storgaten 33, 4876 Grimstad

Telefon: 37 04 46 88 - Telefax: 37 04 01 99

**ØSTERHUS
ELEKTRO AS**

AUTORISERT EINSTALLATØR

Bjønneveien 7, 4879 Grimstad

Tlf.: 37 04 50 80, Fax: 37 04 31 99

Digitalprint as
Grimstad Trykkeri

Lillesandsveien 25, 4877 Grimstad

Telefon: 37 04 26 75 • Fax: 37 04 48 55

E-post: digitalprint@gktv.no

STØRST PÅ DVD FILMER

STORGATEN 33

4876 GRIMSTAD

TLF.: 37 04 00 67

Kulturhuset Legesenter

Storgt. 33 - 4876 Grimstad

Telefon: 37 25 28 28 - Telefax: 37 25 28 29

IGLAND GARASJEN

Igland Industrier AS, Bergemovn. 45, 4886 Grimstad

Tlf.: 37 25 70 70 - Fax: 37 25 70 71

E-post: post@igland.no - www.igland.no

G. GUNDERSEN AS ~ 37-04-11-00
STORGT. 26, 4876 GRIMSTAD

KITTY

Kl 09.00-17.00

Kl 10.00-15.00

ESKEDAL ELEKTRISKE A/S

Pharos v. 2, 4890 GRIMSTAD

- Belysning
- Hvitevarer
- Småelektrisk
- Telefoner
- Elektriske installasjoner

**DET LØNNER SEG
Å HANDLE HOS KJENTE**

Tlf. 37 04 05 44

Fax 37 04 94 04

EL-KJEDEN

DnB NOR

SMITH PETERSENSGT. 6 - 4876 GRIMSTAD
TELEFON: 03000 - TELEFAX: 37 25 13 05

Øystein Pettersen

— *Midt i gågata* —

Tlf.: 37 04 33 33

Herre - Ungdom

Auto Rep. A/s

BILVERKSTED — SERVICE

Biloppretting og lakkering

Telefon: 37 04 05 32

Husflidstua - Broderihjørnet AS

Godt utvalg i broderier og garn.

Alt til Åmlibunaden. Mann og dame.

Vi tar syoppdrag.

Storgt. 32, 4876 Grimstad

Telefon: 37 04 89 14

ANDERS FOLKMAN
ADVOKAT

PEUGEOT
AUT. FORHANDLER

CHR. REPSTADS SØNNER A/S

- Salg av nye og brukte biler
- Verksted
- Periodisk kjøretøykontroll
- Delelager

Vi reparerer alle bilmerker

Tlf. 37 25 61 70 Delelager/verksted/kontor
Tlf. 37 25 61 75 Salgsavd.

Faks 37 25 61 78

Arendalsveien 74, Bie – 4878 GRIMSTAD

ETABL. 1898

Grosvold Gård

BLOMSTER OG GAVER

Tjore, 4887 Grimstad

Tlf.: 37 04 54 22

Åpent 09.00 - 17.00(15.00)

www.grosvoldgard.com

ADVOKAT

Lars Ths. Rodvelt

M. N. A.

Tlf.: 37 25 81 80 - Fax: 37 04 46 46

Smith Petersensgt. 3, 4876 GRIMSTAD

HESTETORGET HÅR

INNEH: LIV BERG

STORGATEN 33
4876 GRIMSTAD
370 49100

Agder Økonomi

Regnskap - Rådgivning

Autorisert regnskapsførerselskap

Arendalsveien 40, 4878 Grimstad
Tlf.: 37 25 86 00 • E-post: post@agder.com
www.agder.com

Skolegaten Legesenter

Kari Hilde Juvkam - Dag Findreng - Kjeld Malde
SPESIALISTER I ALLMENNEMEDISIN

Skolegt. 6, 4876 Grimstad • Postboks 205, 4892 Grimstad
Telefon: 37 04 16 50 - 37 04 11 49 • Telefax: 37 04 18 24
GODKJ. SJØMANNSS-, FLY- OG DYKKERLEGE

NYBYGG OG REPARASJONER

**FORTVIL
IKKE . . .**

*Kontakt oss så løser vi
dine problemer sammen.*

VÅRT HUS A.S.
TEGNER OG BYGGER

Tlf. 37 09 09 30

Vesterled 15 - 4876 Grimstad

— fagkunnskap gir trygghet.

FiskernesSalgslag

Torskeholmen, 4876 GRIMSTAD
Telefon: 37 04 02 01 - Telefax: 37 04 37 50

SpareBank
SR-BANK

Henrik Ibensgt. 12, 4878 Grimstad
Telefon: 02002, Telefax: 37 25 82 49

www.sr-bank.no

Vår kontoradresse:
Storgaten 8, Grimstad, ved lyskrysset.
Ring Unni og Viggo, Tlf.: 94 78 90 00

Telefon: 37 04 11 40

BERGEMOEN
4886 GRIMSTAD

SIVILARKITEKT
PAAL MALDE MNAL / NPA

Smith Petersensgate 2
Grimstad

Tlf.: 37 25 61 10

EURO SKO

ODDENSENTERET - GRIMSTAD

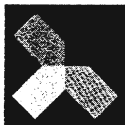
Telefon: 37 04 05 64

ODDEN GULLSMIE A/S

4892 Grimstad

Tlf.: 37 04 15 59

NORSK TIPPING

Grimstad Bensinstasjon

Shellbrygga, Grimstad - Tlf.: 37 04 03 67

Fevik Steinindustri a/s

Moy Moner - 4870 Fevik • Tlf.: 37 04 72 31 • Fax: 37 04 71 48

Postadresse: Postboks 11, 4889 Fevik

- IKKE BARE GRAVSTEIN!

- PEISER -

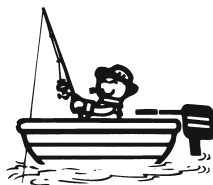
- PLATER UNDER / FORAN OVN -

- KJØKKENBENKPLATER -

- STEINPLEIEMIDLER -

- GRAVLYKTER OG LYS -

- M.M. -

Grimstad Bådsenter

Telefon: 37 04 13 58

Nottos Pølser

Fortsatt like lange på begge sider

Boks 134 - 4891 Grimstad

Henrik's klær a.s

ARENDAL - GRIMSTAD - LILLESAND

REMA 1000

GRØM

bare lave priser

Telefon: 37 04 54 70

Spēst

GRIMSTAD

Spēst Grimstad
Postboks 284, 4892 Grimstad
Telefon: 37 04 22 33

AGDERPLAN A/S

MNIF-MRIF

RÅDGIVENDE INGENIØRER I BYGGETEKNIKK,
BYGGELEDELSE OG PROSJEKTLDELSE

Adresse: Storgaten 2, 4876 Grimstad

Telefon: 37 04 36 00 / 37 04 36 60 • Telefax: 37 04 49 16

LANDVIK HISTORIELAG

- Bonde og menneske. Knut Hamsun. *Kr. 150,-.*
- Midt i vår verden. Landvik kirke 175 år. *Nå kr. 100,-.*
- Med sol over skogkledte lier. *Kr. 300,-.*
- Gull i strupen, sølv i jorda. De syngende bønder. *Kr. 150,-.*
- Nytt "Liv i Landvik." *Kr. 150,-.*
- Liv og Lagnad i Landvik *Kr. 500,-*

FÅES KJØPT I BOKHANDELEN

Skolegt. 7, Grimstad. Postboks 250, 4892 Grimstad
Telefon: 37 25 12 10 - Telefax: 37 25 12 50
E-post: grimstad@nordea.no - www.nordea.no

Tannlege MNTF
KNUT ERIC JØRGENSEN

Bendikskleiv 4, 4836 Arendal

Tlf.: 37 02 55 22

ODDEN SENTERET

10-19 (16)

ICA 9 - 20 (18)

Bergemoveien 40, 4886 Grimstad

Telefon: 37 25 82 82

Telefax: 37 04 28 30

E-post: per@byggeriet.no

www.byggeriet.no

Selskapet for

Grimstad Bys Vel.

SELSKAPET FOR GRIMSTAD BYS VEL TRENGER DEG!

- Fra oppstarten i 1922 har Selskapet for Grimstad Bys Vel sikret almenhetens interesser gjennom frivillig og ubetalt innsats fra våre medlemmer.
- Selskapet har kjøpt og vedlikeholdt store deler av skjærgården og gjort den tilgjengelig for byens befolkning og besøkende.
- Investert 1,5 millioner kroner i skjærgården siste ti år.
- Gitt ut flere lokalhistoriske bøker.

For å ivareta fellesskapets interesser er vi avhengig av støtte både hva økonomi og praktisk innsats gjelder.

Vi trenger flere medlemmer og oppfordrer enkeltpersoner og familier til å melde seg inn for at vi også i fremtiden skal kunne skjøtte våre oppgaver for fellesskapets beste. Er du medlem allerede kan du hjelpe oss med å verve noen du kjenner.

Ønsker du medlemskap, send en e-post til: ketil.aslaksen@grimstad.online.no Eller betal kr 150,- til vår konto 2840 30 00843, merk innbetalingsblanketten "Nytt medlem" og husk å føre på egen adresse.

Vår adresse: Selskapet for Grimstad Bys Vel, Postboks 197, 4892 Grimstad

Organisasjonsnr.: 986 956 638

Hjemmeside: <http://home.no/grimstadbysvel>

Notater:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ibsen-holmen ved Grimstad. Tegnet av Th. Kittelsen, hentet fra billedbindet i jubileumsutgaven 1978 av Henrik Ibsens Samlede verker 7. bind

Selskapet for

Grimstad Bys Vel

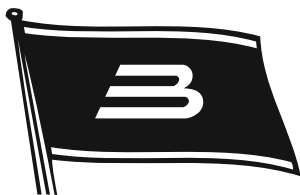
Skjærgårdskomiteen

Vi er takknemlig for all hjelp til å holde de andre holmer og øyer rene og attraktive.

Vær varsom med alt som gror i skjærgården.

All jakt og eggskning er forbudt på Byselskapets områder.

Hjemmeside: <http://home.no/grimstadbysvel>

REDERIET

Bergshav Management AS

ADRESSE: POSTBOKS 8

4891 GRIMSTAD

TELEFON: 37 25 63 00

TELEFAX: 37 25 63 01

E-MAIL: mail@bergshav.com

www.bergshav.com